GEMEENTE HILVERSUM
POSTBUS 9900
1201 GM HILVERSUM

BEZOEKADRES:
RAADHUIS
DUDOKPARK 1
TELEFOONNUMMER: 14 035
WWW.HILVERSUM.NL

Aan de gemeenteraad
cc commissieleden
cc pers

DATUM 20 maart 2023
ZAAKNUMMER 1211036
BEHANDELD DOOR Sanne Noordijk
TELEFOON (035) 629 2699
UW KENMERK
BIJLAGEN 2
BETREFT Proces beleidsvorming voor het beleidsplan Minimabeleid en Schuldhulpverlening (incl. afdoening M22-57 en uitvoering evaluatie beleidsplan Minimabeleid)

Geachte raadsleden,

Op 8 februari 2023 is door een afvaardiging van verschillende fracties samen met wethouder Heller namens het college gesproken over de invulling van het proces om te komen tot een nieuw beleidsplan minima en schuldhulpverlening.

Tijdens dit overleg is de wens uitgesproken om eerst een inhoudelijke gesprek over de beleidskaders van het beleidsplan Minimabeleid en Schuldhulpverlening te voeren nadat de twee inhoudelijke sessies in maart (werkbezoek sociaal plein en expertsessie) zijn geweest. Dit inhoudelijke gesprek wordt door het college vertaald in een startnotitie. Deze verandert daarmee iets van inhoud omdat de startnotitie ook (waarschijnlijk) al inhoudelijke richting zal bevatten. De startnotitie wordt ter advisering aan het college voorgelegd aan de commissie Zorg en Welzijn. De raadsbehandeling van het beleidsplan Minima en schuldhulpverlening staat gepland voor de gemeenteraad van december 2023.

Voor het overzicht is het gewijzigde proces voor de vaststelling van het beleidsplan Minima en Schuldhulpverlening in onderstaand schema weergegeven.

Wanneer	Wat
7 maart 2023 20:00 tot 22:00 uur	Informatieavond Armoede & Schulden
21 maart 2023 20:00 tot 22:00 uur	Expertmeeting
4 april 19:30 tot 23:30	Inhoudelijk gesprek tussen de raadsleden over de uitgangspunten van het op te stellen beleidsplan minima en schuldhulpverlening 2024-2028
28 juni 2023 raadscommissie	Startnotitie beleidsplan Minima en schuldhulpverlening 2024-2028
Juli tot en met september 2023	Opstellen van het beleidsplan Minima en schuldhulpverlening 2024-2028 door de ambtelijke organisatie

18 oktober 2023	Start bestuurlijk proces vaststelling beleidsplan Minima en schuldhulpverlening 2024-2028
22 november 2023 Raadcommissie	Behandeling Beleidsplan Minima en schuldhulpverlening 2024-2028 ter advisering aan de raad
13 december 2023 gemeenteraadvergadering	Besluitvorming Beleidsplan Minima en schuldhulpverlening 2024-2028

Afdoening M22-57 verkenning naar oprichting Sociaal Leenfonds Stichting Urgente Noden
In de gemeenteraadsvergadering van 13 juli 2022 is Motie 22/57 aangenomen. Met deze motie heeft het college de opdracht gekregen om een onderzoek te starten naar de oprichting van Stichting Urgente Noden in Hilversum. In de afgelopen maanden is door Stichting Urgente Noden Nederland een draagvlakonderzoek uitgevoerd. Er is met diverse partijen uit Hilversum gesproken over de nut, noodzaak en wenselijkheid van de komst van een Noodhulpbureau. Uit het onderzoek blijkt dat er draagvlak is voor de oprichting van een noodhulpbureau in Hilversum. Het rapport is bij deze collegebrief gevoegd. Hiermee beschouwt het college motie M22/57 als afgedaan. De afronding van het rapport vormt aanleiding om met Stichting Urgente Noden Nederland in gesprek te gaan.
De besluitvorming voor oprichting van een noodhulpbureau wordt integraal afgewogen in het nieuwe minima en schuldhulpbeleid in samenhang met andere mogelijk beleidsinstrumenten. Er zal hierbij een afweging worden gemaakt tussen de nut en noodzaak van de oprichting van een noodhulpbureau en de kosten van het minimabeleid.

Uitvoering evaluatie beleidsplan Minimabeleid.
De raad heeft middels een amendement bij de vaststelling van het beleidsplan Minimabeleid 2020-2024 besloten om de doelmatigheid en de effectiviteit van het minimabeleid jaarlijks te evalueren.
In afstemming met de portefeuillehouder is vervolgens afgesproken dat de evaluatie van het minimabeleid jaarlijks via het dashboard Sociaal Domein wordt aangeboden aan u Raad. Deze wijziging van aanbieding aan u raad hebben wij nog niet eerder met u raad gecommuniceerd. Eind 2022 is een tussenevaluatie opgesteld van de uitvoering van het beleidsplan. De uitkomst van de evaluatie wordt via deze brief met u gedeeld. Het college is genegen de aanbevelingen die in deze evaluatie worden gedaan over te nemen en voert graag het gesprek met uw raad hierover in het kader van het vervolgproces om te komen tot een nieuw beleidsplan Minima en Schuldhulpverlening.

Burgemeester en wethouders van Hilversum,

de gemeentesecretaris,	de burgemeester,
mr. C.P. Torres Barrera	dr. ir. G.M. van den Top

Bijlage(n):
1. Uitkomst evaluatie minimabeleid
2. Uitkomst draagvlakonderzoek Stichting Urgente Noden

Rapport draagvlakonderzoek
SUN-noodhulpbureau Hilversum

Uitkomsten draagvlakonderzoek naar nut, wenselijkheid en haalbaarheid van een samenwerkingsorganisatie (publiek-privaat) voor urgente noden in Hilversum

Auteur: Monique Postma, kwartiermaker SUN Nederland
Datum: Februari 2023

Voorwoord

Met veel plezier heeft SUN Nederland gewerkt aan dit draagvlakonderzoek; zowel aan de voorbereiding, de uitvoering als de verslaglegging. We hebben boeiende en inspirerende gesprekken mogen voeren met verschillende personen die werkzaam zijn in de gemeente Hilversum vanuit particulier initiatief, geloofsgemeenschappen, maatschappelijke organisaties, fondsen en de gemeente zelf. Wat opviel is de grote betrokkenheid van de gesprekspartners bij de onderwerpen armoede, schulden en urgente noden. Zowel professionals als vrijwilligers zetten zich vol energie in voor deze onderwerpen en zijn zeer begaan met de situatie van inwoners met urgente noden.

We willen onze opdrachtgever wethouder Bart Heller en onze contactpersonen, Sanne Noordijk en Marco van Sprang van gemeente Hilversum en alle gesprekspartners bedanken voor hun openheid, tijd en betrokkenheid bij dit draagvlakonderzoek. Dit onderzoeksverslag is een geanonimiseerde weergave van de gesprekken die zijn gevoerd met daaropvolgend een conclusie en een aanbeveling.

Op basis van de uitkomsten van het draagvlakonderzoek stelt SUN Nederland vast dat er voldoende draagvlak is voor de komst van een SUN-noodhulpbureau. Ons advies is dan ook om met een SUN-noodhulpbureau te starten en de volgende fase in te gaan: de Voorbereidingsfase.

SUN Nederland hoopt dat het rapport volop inspiratie en aanknopingspunten biedt om samen een stap voorwaarts te zetten in het ondersteunen van mensen in een financieel kwetsbare situatie in deze maatschappelijk turbulente tijden.

Afgesproken is dat dit rapport ter beschikking wordt gesteld aan de opdrachtgever en dat ook alle gespreksdeelnemers het rapport zullen ontvangen. Hierna zullen eventuele vervolgstappen afgesproken worden.

Wij danken allen voor het in ons gestelde vertrouwen en de prettige samenwerking,

Nathalie Boerebach, directeur SUN Nederland
Monique Postma, kwartiermaker SUN Nederland

Inleiding

Steeds meer huishoudens in Nederland komen anno 2023 in financiële problemen door de energiecrisis, hoge woonlasten en hoge inflatie. Deze huishoudens bezuinigen op de dagelijkse boodschappen en betalen soms de energierekening en de zorgverzekering niet meer. Bijzondere steunmaatregelen vanuit de gemeente en de overheid zoals de energietoeslag, het instellen van een energieplafond en verhoging van AOW, uitkering en minimumloon helpen deze huishoudens wel vooruit, maar niet voldoende. De vele huishoudens die niet meer kunnen rondkomen vormen mogelijk de voorhoede van meer 'inflatieslachtoffers'. Hilversum telt momenteel 3600 huishoudens die een inkomen op het sociaal minimum hebben, maar ook voor inwoners die een hoger inkomen hebben (de zogenaamde werkende of stille armen) geldt dat zij het moeilijk hebben. De bestaanszekerheid staat voor steeds meer mensen onder druk.

> "We zien veel jonge gezinnen waarvan de ouders aangeven: Mijn kinderen geen eten kunnen geven is veel erger dan zelf geen eten hebben".

Het is bijzonder om in deze tijden een draagvlakonderzoek naar de toegevoegde waarde van een SUN-noodhulpbureau uit te voeren. De gesprekken hebben een diepere lading en er hoeft minder uitgelegd te worden over de manier waarop een mens die ogenschijnlijk alles op orde heeft binnen een paar maanden in de financiële nood terecht kan komen. Waarbij de coronatijd als 'aanloopfase' kan worden aangemerkt.

Hilversum is een stad met vele gezichten. Van oorsprong een agrarisch (brink-)dorp met erfgooiers dat wordt omgeven door natuur. De mediahoofdstad van Nederland -door insiders 'Hillywood' genoemd- en grootste gemeente in regio 't Gooi kent een levendig centrum en bijzondere architectuur. Maar net zoals in andere gemeenten in Nederland zijn er in Hilversum steeds meer Hilversummers die moeite hebben om de eindjes aan elkaar te knopen. Zij zijn de belangrijkste reden voor het uitvoeren van het draagvlakonderzoek.

> "Een chronisch zieke inwoner kan nauwelijks de eindjes aan elkaar knopen. Hij heeft geen koelkast en zet alles buiten op het balkon, zo redt hij het net".

Leeswijzer

In dit onderzoeksrapport vindt u allereerst de inhoudelijke samenvatting van het draagvlakonderzoek.
In hoofdstuk 1 kunt u een toelichting lezen over SUN Nederland als ontwikkelorganisatie van SUN-noodhulpbureaus en de processtappen die komen kijken bij de oprichting van een SUN-noodhulpbureau.
Vervolgens wordt in hoofdstuk 2 ingegaan op de opzet van het draagvlakonderzoek.
Een weergave van de gesprekken treft u aan in hoofdstuk 3, 4 en 5.
In hoofdstuk 6 staat tot slot de conclusie en het advies voor het vervolg.

In de kaders zijn voorbeelden en citaten opgenomen als illustratie van de ervaringen en casuïstiek uit de dagelijkse praktijk van de geïnterviewden.

Samenvatting

De gemeente Hilversum heeft Stichting Urgente Noden Nederland (SUN Nederland) gevraagd een draagvlakonderzoek uit te voeren naar nut, noodzaak en wenselijkheid van de komst van een SUN-noodhulpbureau in de gemeente Hilversum. Er is met 27 sleutelfiguren van 15 verschillende organisaties uit de gemeenschap en publieke en private sector gesproken.

De centrale vraagstelling: 'Is een SUN-noodhulpbureau Hilversum nuttig, wenselijk en haalbaar?' werd door hen positief beantwoord.

Een overgrote meerderheid van de gesprekspartners staat positief tegenover de werking en komst van een SUN-noodhulpbureau in de gemeente Hilversum, als er goed samengewerkt wordt en er aansluiting gezocht wordt bij het aanbod dat er al is op het gebied van sociale hulp- en ondersteuningsstructuur.

De gesprekspartners maken zich zorgen over een brede groep inwoners die de eindjes niet meer aan elkaar kunnen knopen en niet altijd in aanmerking komen voor bestaande regelingen door een hoger inkomen. Er zijn veel kwetsbare groepen die onder meer door life-events en transitiemomenten in hun leven in de financiële problemen komen. Een gift of renteloze lening kan perspectief geven en wat meer rust brengen in hun situatie.

De geschetste voorbeelden geven een illustratie van hetgeen de betrokken organisaties tegenkomen aan urgente noden onder hun cliënten en bij inwoners in Hilversum. Ze geven aan dat de groep mensen die het niet meer redt aan het groeien is.

Een professioneel bureau als SUN dat laagdrempelig en snel financiële hulp kan bieden aan alle inwoners om urgente noden te lenigen en (oplopende) schulden te voorkomen (preventie), dan wel eruit te komen (participatie), in combinatie met gegarandeerde anonimiteit/privacy is zeer welkom in Hilversum. Een SUN-noodhulpbureau wordt gezien als een belangrijke aanvulling op reeds aanwezige voorzieningen voor mensen met financiële problemen.

Er is behoefte aan meer coördinatie en afstemming zodat dubbelingen en overlap tegengegaan worden en witte vlekken en lacunes in beeld komen. Een SUN-noodhulpbureau kan voor de geïnterviewden een centraal punt vormen waar informatie over regelingen en voorzieningen gebundeld en toegankelijk is. Nu ervaren de organisaties weinig overzicht.

Op basis onze bevindingen en de aangedragen casuïstiek en op basis van eerdere ervaringen van SUN Nederland elders in het land is het ons advies om te starten met een SUN-noodhulpbureau in de gemeente Hilversum.
Daarbij denken wij dat het starten met een giftenbudget (zie hoofdstuk 4 voor een toelichting op deze berekening) van ongeveer €43.000 in het eerste jaar voldoende basis zal bieden, op termijn op jaarbasis zal SUN Hilversum met een giftenbudget van ca. €217.000 gaan werken is onze inschatting.
De verwachting van geïnterviewden is dat er financiële middelen beschikbaar (zullen) komen voor SUN Hilversum, maar dit zal de praktijk moeten uitwijzen.
SUN Nederland kan bij de start van SUN Hilversum zeker een startbudget voor giften meegeven van ca. €20.000 en kan ook een revolverend Sociaal Leenfonds vullen met €30.000. Het giftenbudget zal verder bijeen gebracht dienen te worden via lokale, regionale en landelijke donateurs, waarbij zowel SUN Hilversum als SUN Nederland inspanningen zullen verrichten om het gewenste budget bijeen te brengen.

De betrokken organisaties in Hilversum dragen graag bij om het voor Hilversummers beter te maken waar dat nodig en mogelijk is, ze willen graag betrokken zijn bij, bijdragen aan en onderdeel uitmaken van het netwerk van een SUN-noodhulpbureau in Hilversum. Organisaties die in meerdere gemeenten actief zijn willen graag voor hun cliënten een regionaal werkend noodhulpbureau.

Inhoud

Voorwoord 2
Inleiding 3
Leeswijzer 3
Samenvatting 4
1. SUN Nederland en oprichting noodhulpbureaus 6
SUN-noodhulpbureau en het bereiken van inwoners 6
Wegingscriteria SUN-noodhulpbureau voor toekenning financiële steun 7
2. Onderzoeksopzet 9
3. Onderzoeksresultaten: Nut en noodzaak 10
Doelgroepen 11
Amoedebestrijding en schuldhulpverlening 12
Samenwerking en initiatieven 13
Urgente noden 14
Conclusie nut en noodzaak 15
4. Onderzoeksresultaten: Wenselijkheid komst SUN Hilversum 16
Gemeente 16
Donateurs 16
Hulp- en dienstverleners 18
Meerwaarde SUN-noodhulpbureau in Hilversum 18
Randvoorwaarden 19
Quick wins 19
Conclusie wenselijkheid komst SUN-noodhulpbureau 19
5. Onderzoeksresultaten: Haalbaarheid 21
Landelijke bijdrage startkapitaal 21
Aanvulling met lokale donateurs 21
SUN Hilversum: Lokale mogelijkheden funding 21
Conclusie haalbaarheid 22
6. Conclusie en aanbevelingen 23
Advies vervolg 23
BIJLAGE 1. Datadashboard Urgente Noden (DUN) 25
BIJLAGE 2. Toelichting Giftenbudget en Sociaal Leenfonds SUN-noodhulpbureau 26
BIJLAGE 3. Oprichting SUN-noodhulpbureau - kostenindicatie 28

1. SUN Nederland en oprichting noodhulpbureaus

SUN Nederland is de ontwikkelorganisatie van SUN-noodhulpbureaus en is een landelijk expertisecentrum op het gebied van urgente noden. Daarnaast beschikken SUN Nederland en de SUN-noodhulpbureaus over een Datadashboard Urgente Noden (DUN) waar lokale noodhulpbureaus geanonimiseerde data voor aanleveren. De data bieden inzicht in lokale, regionale en landelijke trends en ontwikkelingen. Hiermee kan een lokaal SUN-noodhulpbureau ook de rol vervullen van een onafhankelijke sparringpartner van de gemeente voor beleidsevaluatie en -ontwikkeling (zie bijlage 1 voor een screenshot van het Datadashboard Urgente Noden).

De SUN-noodhulpbureaus geven (in beginsel eenmalige) financiële steun aan mensen die in financiële nood verkeren en tussen wal en schip dreigen te raken omdat er geen voorliggende voorzieningen (meer) zijn. Deze gift dient als springplank of als vangnet naar gelang de situatie en kan worden aangevraagd door professionele hulp- en dienstverleners. Daarnaast kan een SUN-noodhulpbureau voorzien in renteloze leningen als er een revolverend Sociaal Leenfonds wordt toegevoegd aan het SUN-noodhulpbureau: een hulp- of dienstverlener kan voor een cliënt de renteloze lening aanvragen. Hiermee kan SUN namens de lener - relatief lage - openstaande schulden in één keer aflossen waardoor de schuldenaar nog maar één schuldeiser heeft in het SUN-noodhulpbureau. Ook kan een lening worden aangegaan voor andere doeleinden zoals bijvoorbeeld het volgen van een opleiding. SUN Nederland gaat daarbij uit van de kracht van publiek-private samenwerking en brengt via een SUN-noodhulpbureau drie sectoren bijeen: professionele hulp- en dienstverleners, gemeente(n) en donateurs (fondsen, kerken, bedrijfsleven en particuliere donaties).

SUN-noodhulpbureau en het bereiken van inwoners

Een SUN-noodhulpbureau heeft een toegevoegde waarde als het gaat om het bereiken van inwoners die anders buiten beeld blijven van de (lokale) overheid en andere officiële instanties, dit komt door een aantal factoren:

- SUN gaat uit van het feitelijk besteedbaar inkomen van mensen: bij een aanvraag wordt gekeken naar het bedrag dat iemand aan het eind van de maand onder de streep daadwerkelijk overhoudt om van te leven. Hierdoor bereiken we inwoners die tot dan toe geen enkele relatie hadden tot de hulpverlening en/of een gemeente omdat zij geen (bijstands)uitkering hebben en vaak gewoon een werkzaam bestaan leiden. Deze inwoners komen bij gemeenten veelal pas in beeld als het eigenlijk al te laat is en er sprake is van problematische schulden of multi-problematiek. Ditzelfde geldt voor zzp'ers, werkende mensen die door een echtscheiding in de problemen zijn geraakt of ondernemers die door het faillissement van hun onderneming hulp zoeken.
- Vanwege het neutrale en onafhankelijke karakter van een SUN-noodhulpbureau bereikt het noodhulpbureau inwoners die argwaan hebben tegen officiële instanties en de gang naar gemeente en wijkteams om die reden niet maken, Bijvoorbeeld slachtoffers van de Toeslagenaffaire en ook zogenaamde 'zorgmijders'. Ook komen mensen in beeld die antipathie voelen jegens of zich niet thuis voelen bij bepaalde religieuze organisaties en zich om die reden nooit zouden wenden tot bestaande voorzieningen als een diaconaal noodfonds, de moskee of een project als Schuldhulpmaatje.
- Een SUN-noodhulpbureau bereikt mensen waarbij trajecten zijn vast gelopen -zoals 'multi-problem huishoudens'- doordat een hulpverlener met een SUN-gift het vertrouwen van een cliënt kan (her)winnen. Een hulpverlener kan de gift van een SUN-noodhulpbureau namelijk aanwenden in het hulpverleningstraject in het kader van 'positive reinforcement' (beloning van gewenst gedrag om blijvend uit de armoede/schulden te komen).
- Een SUN-noodhulpbureau bereikt een brede groep mensen vanwege het simpele feit dat zij bij een SUN-gift geen schaamte voelen en omdat deze door een onafhankelijke organisatie wordt gegeven en daarmee niet stigmatiserend is: de gift is anoniem, mensen hoeven er niet voor in de rij te staan op een specifieke locatie, er komt geen busje op het woonadres voorrijden waaruit onze ondersteuning blijkt en mensen hoeven zich niet te melden bij een genootschap of

commissie waar zij zelf dagelijks onderdeel van uitmaken (bijvoorbeeld bij een kerk of moskee). Een SUN-noodhulpbureau is daarmee laagdrempelig.
- Een SUN-noodhulpbureau bereikt moeilijk bereikbare groepen doordat zij zelf uit eigen beweging SUN benaderen met een hulpvraag nadat zij SUN gevonden hebben op internet of erover gehoord hebben via buren, vrienden of anderszins (waarna wij verwijzen naar een intermediair om de betreffende persoon verder te ondersteunen en een aanvraag in te laten dienen).
- Een SUN-noodhulpbureau bereikt uiteenlopende doelgroepen omdat een noodhulpbureau samenwerkt met partijen uit sectoren die je niet altijd tegenkomt bij de traditionele hulpverlening. De doelgroep wordt bij een SUN-noodhulpbureau bijvoorbeeld ook aangedragen via het lokale bedrijfsleven die enerzijds SUN sponsoren en anderzijds medewerkers die loonbeslag hebben op SUN attenderen. Ook vermogensfondsen en partijen uit het maatschappelijk middenveld of particuliere initiatieven en vanuit religieuze organisaties vindt doorverwijzing plaats zoals door imams, dominees en diakenen. Een SUN-noodhulpbureau fungeert hiermee als verbindend element en als “bruggenbouwer” tussen verschillende sectoren, culturen en leefwerelden.

Een SUN-noodhulpbureau in uw gemeente is niet dé oplossing voor het brede terrein van schulden, armoede en urgente noden, maar het kan een relevante schakel vormen in de keten als het gaat om bereik onder inwoners van uw gemeente die anders tussen wal en schip zouden vallen.

Wegingscriteria SUN-noodhulpbureau voor toekenning financiële steun

Criteria voor het geven van financiële steun zijn, in chronologische volgorde:

1. Aanvraag: is de aanvraag digitaal ingediend door een hulp- of dienstverlener via het standaardaanvraagformulier op de website van SUN?
   Is de aanvraag voorzien van financiële onderbouwing en voldoende motivatie? JA

2. Urgentie en perspectief: Is er sprake van urgente nood? Is de aanvraag éénmalig of voor afgebakende periode? Maakt de gift verschil en/of biedt deze kans op perspectief, een doorbraak, het hervinden van menselijke waardigheid, balans of herstel? JA

3. Voorziening: Zijn alle voorliggende voorzieningen binnen de gemeente (of andere bij SUN bekende partij) benut? JA

Bij drie keer het antwoord 'JA' kan SUN overgaan tot een toekenning:

- Daarbij passen wij het '4 ogen principe' toe; de coördinator en een bestuurslid fiatteren samen de betalingen;
- Elke vorm van ondersteuning is in beginsel eenmalig en is voor een afgebakende periode;
- Als het nodig is binnen 24 uur;
- In andere gevallen krijgt de aanvrager uiterlijk binnen een week een reactie.

Voor een duidelijke omschrijving van het werk van SUN-noodhulpbureaus verwijzen we u ook graag naar de animatie op de voorpagina van onze website: www.sunnederland.nl

Proces

SUN Nederland hanteert overal in Nederland dezelfde werkwijze als het gaat om een eventueel nieuw op te richten SUN-noodhulpbureau. Deze werkwijze is te verdelen in vijf fasen:

1. Verkenningsfase

In deze fase wordt kennis met elkaar gemaakt, zal een kwartiermaker uitleg geven over het SUN-format van noodhulpbureaus en vinden gesprekken plaats over het mogelijk starten van een draagvlakonderzoek.

2. Draagvlakonderzoek

In deze fase wordt het draagvlakonderzoek gehouden:

a) draagvlakonderzoek in opdracht van lokale opdrachtgever (gemeente(n), fonds, enz.);
b) oplevering uitkomsten draagvlakonderzoek met advies voor opdrachtgever;
c) delen uitkomsten met gesprekspartners;

Deze eindrapportage markeert het einde van fase Draagvlakonderzoek.

3. Voorbereidingsfase

Als besloten wordt dat een SUN-noodhulpbureau van meerwaarde kan zijn, worden de voorbereidingen gestart voor de oprichting ervan:

a) samenstellen voorbereidingsgroep met daarin lokaal betrokkenen;
b) vaststellen opdrachtformulering namens opdrachtgever;
c) formuleren doelen, taken, rollen lokale stichting;
d) zoeken bestuursleden, coördinator;
e) praktische zaken voorbereiden: statuten, bankrekeningnummer, website, folders, kantoorruimte;
f) werkbezoek afleggen aan een bestaand SUN-noodhulpbureau;
g) opstellen van een eerste werkplan, begroting, budget;
h) werven/samenwerkingsafspraken met donateurs giftenbudget (fondsen, kerken, bedrijfsleven, particulieren).

4. Oprichtingsfase

Als alle voorbereidingen zijn gedaan kan worden besloten tot het daadwerkelijk oprichten van het SUN-noodhulpbureau:

a) vaststellen statuten, inschrijving KVK, openen bankrekening etc.;
b) trainen coördinator in werkwijze SUN, administratie en behandeling van aanvragen;
c) PR en media;
d) startbijeenkomst voor alle betrokkenen in voortraject en toekomstige aanvragers;
e) afsluiten convenanten met samenwerkingspartners.

Participatie van de gemeente is in fase 2, 3 en 4 cruciaal; niet alleen vanwege inhoudelijke inbreng en afstemming, maar ook vanwege de financiële bijdrage die de oprichting van een SUN-noodhulpbureau voor de gemeente met zich meebrengt. In bijlage 3 is een overzicht opgenomen ter indicatie van wat de oprichting van een SUN-noodhulpbureau financieel betekent.

5. Operationaliseringsfase

Op het moment dat het SUN noodhulpbureau een feit is kunnen de eerste aanvragen in behandeling worden genomen. Het SUN-noodhulpbureau en SUN Nederland ondertekenen een samenwerkingsovereenkomst, SUN Nederland zal in de eerste twee jaar na oprichting ook 'nazorg' leveren, het noodhulpbureau kan een beroep doen op de SUN-Academie. SUN Nederland zal altijd een vraagbaak blijven voor ieder SUN-noodhulpbureau en in voorkomende gevallen ook ondersteuning bieden in de vorm van projectbudgetten.

De meest recent opgerichte noodhulpbureaus (in 2021) zijn: SUN Weert (Limburg), SUN Nissewaard (Spijkenisse en omgeving) en SUN Waterweg (Maassluis, Vlaardingen en Schiedam). Verder zijn er momenteel draagvlakonderzoeken gaande of starten deze binnenkort in meerdere gemeenten in Nederland o.a. in Maastricht, Leudal, Eindhoven, Gorinchem, De Ronde Venen, Diemen, Veenendaal, Zutphen en Berg en Dal.

2. Onderzoeksopzet

De gemeente Hilversum heeft de ambitie om haar bestaande beleid rondom armoede en schulden te versterken. Volgend op de nieuwe visienota Sociaal Domein, stelt gemeente Hilversum een nieuw Minimabeleid 2024-2028 op. "Nu de bestaanszekerheid door de hoge inflatie voor steeds meer mensen onder druk staat, zoekt gemeente Hilversum meer dan in het verleden de grenzen op van haar mogelijkheden"[1]. Vooruitlopend op de herijking van het Minimabeleid in 2023 heeft de gemeente in 2022 al diverse verruimingen van inkomensondersteunende maatregelen ingezet om inwoners te ondersteunen.

De rol van een SUN-noodhulpbureau zou voor de gemeente van toegevoegde waarde kunnen zijn, bijvoorbeeld als het gaat om snelle doorbraken van situaties, het vergroten van bereik onder inwoners, en het creëren van overzicht in al het aanbod binnen de gemeente. Naar aanleiding van gesprekken en een presentatie van SUN Nederland is de opdracht voor de uitvoering van een draagvlakonderzoek naar nut, noodzaak en wenselijkheid van de komst van een SUN-noodhulpbureau binnen de gemeente Hilversum verstrekt. In de maanden november 2022 t/m januari 2023 hebben de interviewgesprekken plaatsgevonden met sleutelfiguren uit de gemeenschap.

Centrale vraagstelling

De centrale vraag van het draagvlakonderzoek is: Is een SUN-noodhulpbureau Hilversum nuttig, wenselijk en haalbaar?

Werkwijze

Het draagvlakonderzoek is een kwalitatief onderzoek. Met 27 personen werkzaam of actief bij 15 verschillende organisaties, actief op het gebied van armoede, schulden en urgente noden is gesproken. De gesprekspartners variëren van actieve inwoners en sleutelpersonen werkzaam bij de overheid, maatschappelijke of vrijwilligersorganisaties tot bedrijven, burgerinitiatieven en lokaal actieve private stichtingen (de opdrachtgever heeft een overzicht van organisaties en personen waarmee contact is geweest).

Op basis van hetgeen is opgehaald uit de gesprekken is vervolgens de centrale vraag beantwoord. De gesprekken leidden tot een positieve slotsom: er is draagvlak voor de komst van een SUN-noodhulpbureau in de gemeente Hilversum.

[1] Uit: Programmabegroting gemeente Hilversum 2023

3. Onderzoeksresultaten: Nut en noodzaak

Ondanks alle voorzieningen die Nederland rijk is, hebben sommige mensen toch urgente financiële problemen. De oorzaken zijn veelal niet precies te ontwarren, maar de noodzaak om in deze situaties de urgente nood te lenigen is aanwezig.
Het betreft problemen waarvoor de geldende wet- en regelgeving en gemeentelijk beleid niet, niet voldoende of niet tijdig een oplossing kan bieden. Hiermee worden hulp- en dienstverleningsinstellingen geconfronteerd door hun cliënten zonder over voldoende hulpbronnen te beschikken waarop snel en tijdig een beroep kan worden gedaan.

Uit de verkennende gesprekken kwam naar voren dat de gemeente Hilversum ambitieus is als het gaat om het bestrijden van armoede- en schuldenproblematiek. Zij heeft duidelijk oog voor individuele noden en wil onderzoeken of een SUN-noodhulpbureau een interessante aanvulling kan zijn op hetgeen er op dit moment in Hilversum door de gemeente en andere partijen gefaciliteerd en/of gefinancierd wordt.

De komst van een SUN-noodhulpbureau is alleen zinvol als er een noodzaak is. Als het aantal inwoners waarvoor een beroep gedaan gaat worden op noodhulp dusdanig is dat het de komst van een noodhulpbureau rechtvaardigt. Uit de aangedragen voorbeelden en casuïstiek maken we op dat hulpverleners veelvuldig in contact staan met inwoners met urgente noden waarvoor een SUN-noodhulpbureau een uitkomst kan bieden. Met de renteloze leningen die een SUN-noodhulpbureau verstrekt kan voorkomen worden dat Hilversummers verder in de schulden belanden. Met een gift moeten de inwoners die te maken krijgen met urgente noden weer perspectief worden geboden.

Alle partijen die we hebben gesproken ervaren de gemeente Hilversum als ruimhartig als het gaat om de minimaregelingen en inkomensondersteunende maatregelen. Toch spelen armoede, schulden en urgente noden een rol binnen de gemeentegrenzen. Gesprekspartners zijn het er allen over eens, urgente noden en armoede zijn aanwezig in de gemeente Hilversum. Er is stille armoede, mensen voelen schaamte, en proberen over het algemeen de problematiek te lang zelf op te lossen waardoor soms sprake is van onnodige escalatie. Ze zien ook een toename, meer mensen die het eerst wel konden redden, maar nu door het ijs zakken. Het algemene beeld dat de gesprekspartners schetsen is dat er diverse groepen zijn die ondanks alle regelingen tussen wal en schip vallen. Zij belanden in schrijnende situaties waar niet direct een oplossing voorhanden is.

> "Een jongen van 20 jaar heeft een bijstandsuitkering, maar omdat dit geen vetpot is heeft hij geen geld kunnen sparen om de borg voor een huurwoning te betalen. Hij komt door omstandigheden in de crisisopvang terecht, maar kan geen aanspraak maken op bijzondere bijstand. Het SUN-noodhulpbureau zou de eerste maand huur of borg voor deze jongvolwassene kunnen betalen waardoor hij kan uitstromen uit de maatschappelijke opvang en zelfstandig op kamers kan gaan wonen".

Verder wordt uit de gesprekken duidelijk dat er onder inwoners en hulp- en dienstverleners onbekendheid is met het totale formele - en informele voorzieningenaanbod binnen de gemeente Hilversum. Het overzicht ontbreekt, waardoor men onvoldoende weet welke voorzieningen er zijn.

> "Fijn als er een noodhulpbureau komt. Er zijn veel verschillende potjes, het is niet goed georganiseerd. Fijn als er een persoon is die alle noodfondsen kent. Het is voor ons nu soms bijna een dagtaak".

Doelgroepen

De gesprekpartners hebben zorgen om een brede doelgroep in Hilversum als het gaat om financiële problemen. Genoemd worden: alleenstaanden (waaronder ook weduwen), zij hebben in veel gevallen geen of onvoldoende vangnet; alleenstaande moeders met kinderen; mensen met een bijstandsuitkering; ouderen waaronder AOW-ers met een klein pensioen. Alle lagen van de samenleving kloppen juist nu aan voor hulp, ook mensen die (net) aan de bovenkant van het minimumloon zitten, zij hebben het extra zwaar omdat ze net niet voor gemeentelijke voorzieningen in aanmerking komen. Gesprekspartners zien in toenemende mate mensen met middeninkomens, ze verwachten in 2023 een grote groep werkenden die in problemen komt (zgn. werkende armen).

"We zien veel situaties bij inwoners die direct opgelost moeten worden. Denk aan simpele dingen als geen kleding of geen stofzuiger, maar ook huurachterstand of eerste maand borg. Daar zou een SUN-noodhulpbureau echt goed van pas komen".

Nieuwe groepen inwoners met financiële problemen zijn zzp'ers en ondernemers. In eerste instantie is deze groep optimistisch en verwacht zij de problemen zelf op te kunnen lossen op korte termijn, maar vaak is er geen reserveruimte of buffer waardoor zij alsnog in de problemen komen.

Als kwetsbare groepen in Hilversum worden verder genoemd: mensen met psychische problematiek, meervoudige problematiek, een verstandelijke beperking en chronisch zieken. Geïnterviewden treffen veel mensen met hoge zorgkosten en/of een energierekening die - doordat de verwarming hoger moet voor het welbevinden- niet te betalen is. Ook de Nederlandse taal niet goed spreken en laaggeletterdheid (moeite met taal, rekenen of omgaan met de computer) wordt benoemd als kwetsbaarheid.

"Een mevrouw die dakloos was, woont nu in een appartement met huur onder voorwaarden. Ze heeft problemen met haar gebit waardoor ze pijn heeft en niet goed kan eten, maar moet wachten tot ze kan overstappen naar de gemeentepolis."

Statushouders vormen ook een belangrijke aandachtsgroep. Volgens de betrokken beleidsmedewerker van de gemeente worden statushouders in aanvang goed begeleid, maar na verloop van tijd ontstaan wel problemen. Dan blijkt het niet gelukt om aan het werk te gaan of te blijven, blijft het lastig om het inkomen goed door te geven doordat ze onvoldoende op de hoogte zijn van de regels en procedures of maken ze onbewust keuzes die nadelige gevolgen hebben op hun financiële situatie waardoor er urgente noden kunnen ontstaan.

De algemene beleving is dat er voor kinderen tot 18 jaar redelijk veel voorzieningen en regelingen zijn, en dat vooral hun (werkende) ouders moeite hebben om de eindjes aan elkaar te knopen. Jongeren vanaf 18 jaar worden minder goed bereikt, maar dat deze groep zeker ook zeker financiële problemen heeft, staat buiten kijf volgens een aantal gesprekspartners.

Inwoners die in de bronheffing[2] zitten, krijgen volgens Hilversumse hulpverleners steeds grotere problemen, de schuld loopt snel op.

Het gaat volgens de geïnterviewden vaak mis op het gebied van financiën bij huishoudens als er sprake is van life-events (scheiden, baanverlies, inkomensachteruitgang door ziekte) en transitiemomenten (bijvoorbeeld bij verhuizing tussen twee gemeenten, of verlaten van een instelling naar een zelfstandige woning). Verder zien geïnterviewden steeds meer mensen die werken en toch maar net rond kunnen komen, zij hebben geen reserves om tegenvallers op te vangen. Daarnaast zien ze dat door onwetendheid en doordat inwoners niet op de hoogte zijn van regelingen en

[2] Het CAK houdt bij wanbetaling de premie van de zorgverzekering (de zogeheten bronheffing) iedere maand in op een uitkering, salaris of pensioen.

mogelijkheden, inwoners menen dat zij niet voor een regeling in aanmerking komen. Zij proberen het lang nog zelf op te lossen en komen uiteindelijk in de problemen die ze het hoofd niet meer kunnen bieden.

Zij zien het als nuttig en van toegevoegde waarde dat een SUN-noodhulpbureau met hulp- en dienstverleners de gedane aanvraag doorneemt en dan ook bespreekt welke andere mogelijkheden er mogelijk nog zijn voor de betreffende cliënt. Op die manier kan een SUN-noodhulpbureau als kenniscentrum bijdragen aan het bereik en benutten van bestaande voorzieningen.

Armoedebestrijding en schuldhulpverlening

De gemeente is verantwoordelijk voor het lokale armoedebeleid en de schuldhulpverlening (SHV). De SHV wordt inmiddels uitgevoerd door de gemeente Hilversum zelf (voorheen door Plangroep). De gemeente zegt over de minimaregelingen en dienstverlening:

"De gemeente investeert om de minima-regelingen én de dienstverlening binnen het sociaal domein snel te verbeteren. Het budget voor alle minimaregelingen wordt uitgebreid en extra middelen en menskracht worden beschikbaar gesteld voor schuldhulpverlening. Hilversum biedt inwoners die het nodig hebben een (tijdelijk) financieel vangnet. We kijken naar wat inwoners nodig hebben om mee te doen in de samenleving en te voorkomen dat ze erbuiten vallen. Op deze manier streven we ernaar dat kwaliteit van leven verbetert en het beroep op sociale voorzieningen afneemt. De voorzieningen die wij bieden zorgen ervoor dat werk moet lonen".[3]

Daarnaast zorgt de wettelijke taak en aanpak rondom 'vroegsignalering' bij betalingsachterstanden van vaste lasten zoals huur, zorgpremie, energie en drinkwater ervoor dat huishoudens met betalingsachterstanden eerder in beeld komen. De gemeente geeft aan dat er in dat kader meer huisbezoeken worden afgelegd en hiermee hopelijk grotere schulden bij inwoners voorkomen kunnen worden.

De gemeente heeft een uitgebreid pakket aan inkomensondersteunende regelingen die online in een overzicht staan: https://hilversum.nl/sociaal-plein/inkomen-toeslagen.

- De Activeringsregeling[4] is verruimd van €140 naar €250 per jaar en is niet alleen inzetbaar voor sport, maar ook te gebruiken voor een device (telefoon/mobiel).
- Er is een regelvrij schuldenbudget van €50.000 (beheer door team SHV). Bedoeld voor de doelgroep om een crisis af te wenden (bijvoorbeeld woninguitzetting).
- De individuele inkomenstoeslag is per 1 januari 2023 verruimd naar 130% van het wettelijk sociaal minimum. Ook de inkomensgrens voor een aantal andere regelingen is verruimd naar 130% (o.a. energietoeslag heeft ruimere voorwaarden).
- De energietoeslag in 2022 bedroeg €1.300; in 2023 start de gemeente ook met een toeslag van €1.300 en er wordt extra geld gereserveerd als er ruimte is daarvoor.
- De eigen bijdrage voor de Wmo is voor 2023 op nul gezet en voor 2024 voor mensen met 130% van wettelijk sociaal minimum.
- Er is een uitgebreid kindpakket beschikbaar voor sport, hobby, schoolkosten, zwemles en reiskosten van kinderen https://hilversum.nl/sociaal-plein/inkomen-toeslagen/kindpakket
  Daarnaast zijn er stichtingen in Hilversum actief waar ouders aanvullende ondersteuning kunnen aanvragen. Dit zijn onder meer:
  - Jeugdfonds Sport & Cultuur: financiële ondersteuning voor kinderen uit gezinnen een laag inkomen, zodat zij kunnen deelnemen aan sportieve en culturele activiteiten;
  - Stichting Leergeld: financiële ondersteuning voor kinderen uit gezinnen met een laag inkomen, zodat zij mee kunnen doen aan binnen- en buitenschoolse activiteiten;
  - Sportpas: Gratis of goedkoop sporten en culturele activiteiten uitproberen

[3] Uit: Programmabegroting 2023 gemeente Hilversum
[4] De Activeringsregeling is voor sport en uitjes voor inwoners van 18 jaar of ouder met laag inkomen of een uitkering (tot 130% van de bijstandsnorm)

- Stichting Jarige Job: Gratis verjaardagsbox met slingers, traktaties, een cadeautje en meer, voor kinderen van 4 tot 12 jaar;
- Kinderhulp: Voor kinderen en jongeren van 0 tot 21 jaar die opgroeien in armoede. Wanneer andere organisaties niet kunnen helpen, helpt Kinderhulp. Bijvoorbeeld voor een dagje uit, fiets, opleiding, leesboek, winterjas of cadeautje.

De gemeente geeft aan dat het bereik van de regelingen kan worden verbeterd. In 2021 is het bereik van de Activeringsregeling laag te noemen met 22%. Dit is niet een representatief getal want 2021 was een coronajaar. De gemeente geeft aan dat het bereik in 2022 al hoger ligt. Het niet bereik van regelingen is niet uniek voor Hilversum, het is een landelijk fenomeen. Het bereik rond de energietoeslag ligt een stuk hoger, namelijk circa 80%. Een mogelijke verklaring is dat deze toeslag laagdrempeliger was om aan te vragen. Mogelijk hebben ook meer mensen er gebruik van gemaakt omdat het om een groter bedrag gaat.

Figuur 1: Bereik inkomensondersteunende maatregelen gemeente Hilversum[5]

Regeling	Bereik Hilversum	Bereik landelijk	Totaal aantal huishoudens
Individuele inkomenstoeslag	59%	50%-55%	2425
Activeringsregeling	22%	40%-45%	5200
Kindpakket	59%	45-50%	1954
Individuele bijzondere bijstand	29%	30-35%	4100

De gemeente wil graag meer zicht krijgen op actuele cijfers als het gaat om armoede - en schuldenproblematiek. Het Datadashboard Urgente Noden kan hierin een bijdrage leveren door zicht te geven op de aanvragen die bij het SUN-noodhulpbureau worden gedaan. Een SUN-noodhulpbureau kan precies zien welke organisaties aanvragen doen, voor welke bedragen dat is, welke vorm van ondersteuning wordt aangevraagd, voor welke huishoudens en wat deze huishoudens kenmerkt. Over langere tijd worden trends en ontwikkelingen zichtbaar die belangrijke input voor gemeentelijk beleid kunnen geven.

De gemeente ziet ook dat er nog een slag te slaan is wanneer het gaat om informatievoorziening. De gemeente heeft gewerkt aan een communicatieplan om de bekendheid van de minimaregelingen en de energiearmoede maatregelen te vergroten. Maandelijks zal er aandacht besteed worden aan de regelingen via de gebruikelijke communicatiekanalen. In het voorjaar 2023 wordt naar verwachting de nieuwe folder van de gemeente verspreid onder minima.

Een SUN-noodhulpbureau kan een belangrijke rol spelen in de informatievoorziening richting hulp- en dienstverleners. Een SUN-noodhulpbureau fungeert als een kenniscentrum en informatiepunt als het gaat om beschikbare voorzieningen en regelingen, fondsen en initiatieven. Hulp- en dienstverleners die een aanvraag voor hun cliënt doen bij het SUN-noodhulpbureau krijgen goede doorverwijzing en advies voor aanvullende mogelijkheden voor hun cliënt. Soms wordt bijvoorbeeld een deel van de aanvraag gehonoreerd omdat een ander deel van de aanvraag terecht kan bij ofwel voorliggende voorzieningen ofwel andere mogelijkheden die in en buiten de gemeente benut kunnen worden.

Samenwerking en initiatieven

Uit de gesprekken komt naar voren dat organisaties en inwoners heel actief zijn in Hilversum. Er zijn heel veel initiatieven die gericht zijn op het verbeteren van de omstandigheden van de inwoners die dat nodig hebben.

[5] Bron: Reactie college op vragen van de fracties over armoede in de gemeente Hilversum d.d. 26 januari 2023

Er wordt veel gegeven door supermarkten en het MKB ten behoeve van mensen in armoede. Bedrijven geven bijvoorbeeld kerstpakketten die over zijn (of soms extra besteld zijn). Een van de geïnterviewden spreekt zelfs van 'een overvloed aan donaties in natura'.

Ook zijn er veel platforms om initiatieven te verbinden en te leren van andere initiatieven. Zo is er bijvoorbeeld het Platform armoedebestrijding Hilversum dat een jaarlijks ontbijt organiseert, en ook het platform Hilversummers.nl is zeer actief. Dit is een platform van en voor mensen die Hilversum een beetje mooier willen maken. Dit doen zij door actief een initiatief te nemen of door hun steun en hulp te bieden aan een door iemand anders genomen initiatief. Het platform Hilversum Verbonden richt zich op samenwerking en verduurzaming. Daarnaast informeren zij Hilversummers over wat er in de samenleving georganiseerd wordt. Het Stadsfonds Hilversum is niet specifiek gericht op (individuele) mensen in armoede of met urgente noden. Maar heeft als focus de betrokkenheid van ondernemers en (maatschappelijke) organisaties bij Hilversum en haar inwoners. Het is een stichting van en door lokale ondernemers en maatschappelijke organisaties die samen de stad commercieel, cultureel en sociaal aantrekkelijker maken, zodat alle partijen in Hilversum hiervan profiteren.

Naast de grote betrokkenheid die zichtbaar is in alle initiatieven, ervaren gesprekspartners tegelijkertijd ook versnippering en onvoldoende samenwerking en afstemming. Er zijn volgens hen heel veel initiatieven in Hilversum, maar dat betekent ook dat er dubbelingen zijn en lacunes en witte vlekken. De komst van een SUN-noodhulpbureau kan verbetering van de samenwerking geven en meer afstemming doordat er één portal ontstaat waar alle voorzieningen op het terrein van urgente noden, armoede en schulden bekend zijn.

Partijen ervaren over het algemeen een goede samenwerking met de gemeente, maar wat niet helpt is dat er weinig continuïteit is in de medewerkers die werken bij de gemeente op een specifieke portefeuille. De afgelopen jaren zijn er veel ambtenaren van baan veranderd, waardoor het soms voelt dat men opnieuw moet beginnen of er weinig historisch besef is als het gaat om onderlinge relaties, gemaakte afspraken of successen uit het verleden.

Urgente noden

Uit landelijke ervaring weet SUN Nederland dat gemiddeld per jaar 2% van het aantal huishoudens in een gemeente met urgente noden te maken krijgt. Ongeveer 1% van deze huishoudens lost dit zelf op door gebruik te maken van (gemeentelijke) voorzieningen, het vinden van een baan, een lening bij de bank of een gift van familie. De resterende 1% doet een beroep op een SUN-noodhulpbureau.

Wanneer we deze redenering toepassen op Hilversum ontstaat het volgende beeld:

Gemeente	Aantal inwoners	Aantal huishoudens	Aantal noodhulpaanvragen per jaar (1% van aantal huishoudens)
Hilversum	93.380 (CBS nov. 2022- voorlopig)	43.396 (CBS 2022)	434

Een gemiddelde gift van SUN bedraagt € 500.
Deze inschatting betekent dat SUN Hilversum op termijn op jaarbasis met een giftenbudget van ca. €217.000 (434 aanvragen x € 500) zou moeten gaan werken.
Let wel: het betreft hier een inschatting die gebaseerd is op onze ervaring uit het verleden, het betreft geen harde toezegging. Het zou kunnen dat het Rijk of de gemeente voorzieningen in het leven gaan roepen die een hoger of lager gebruik van het SUN-noodhulpbureau tot gevolg hebben, ook zou het kunnen dat door economische ontwikkelingen of actualiteit in binnen- of buitenland de donateurs bereid zijn om minder of meer budget te geven, enz.

Om te starten is nog geen volledig giftenbudget nodig. We schatten -mede op basis van de ervaringen van de reeds aanwezige SUN-noodhulpbureaus- in dat een giftenbudget van 20% van het totaal, d.w.z. ongeveer € 43.000 een mooie start zal vormen (uitgaande van maximaal circa 85 aanvragen in

het eerste jaar). In vijf jaar tijd kan het SUN-noodhulpbureau dan doorgroeien tot de volle door ons geprognotiseerde omvang.

SUN Nederland kan - vanwege de steun van landelijk werkende fondsen- een nieuw noodhulpbureau circa € 20.000 voor het giftenbudget meegeven bij de start en € 30.000 voor een revolverend Sociaal Leenfonds als de gemeente zou kiezen deze ook binnen de SUN mogelijk te maken. Dit geldt als het noodhulpbureau uiterlijk in 2024 daadwerkelijk is opgericht.
Voor het giftenbudget dienen het SUN-bestuur en de coördinator inspanningen te verrichten onder lokale, regionale en landelijke donateurs. Onder donateurs verstaan we: fondsen geloofsgemeenschappen, bedrijfsleven en particuliere initiatieven. Van de kerken in Hilversum weten we door het draagvlakonderzoek al dat zij van harte bereid zijn om aan het giftenbudget van SUN Hilversum te gaan bijdragen. Uit ervaring weten we dat er ook weldoeners op zullen staan, inwoners een legaat zullen nalaten of een sponsoractie zullen organiseren waardoor het giftenbudget van een SUN-noodhulpbureau verder tot stand komt.
Overigens betalen gemeenten bij veel SUN-noodhulpbureaus in het land ook mee aan het giftenbudget, of laten zij financiële experimenten of vernieuwend aanbod op het gebied van financiële ondersteuning via het SUN-noodhulpbureau lopen (bijv. Doorbraakfonds, Crisisfonds, Tandartsfonds, fonds voor specifieke doelgroepen, enz.).

Conclusie nut en noodzaak

Het armoedebeleid van gemeente Hilversum wordt ervaren als ruimhartig. De bestaande inkomensregelingen zijn verruimd en is extra budget vrijgemaakt. Het bereik onder inwoners van Hilversum om hen te wijzen op bepaalde regelingen kan verbeterd worden, de gemeente zet daarom in op informatievoorziening om meer mensen te kunnen bereiken.

De gemeente wordt ervaren als goede samenwerkings- en gesprekspartner. Daarbij merken gesprekspartners op dat het verloop onder ambtenaren als nadelig wordt ervaren voor de continuïteit in de samenwerking.

Partijen maken zich zorgen over een brede doelgroep in Hilversum als het gaat om niet rond kunnen komen. Ondanks de ruimhartigheid van de gemeente zien geïnterviewden op dit moment een veelheid aan situaties bij mensen die leiden tot urgente noden. Het gaat onder andere om life-events en omstandigheden die vragen om snel handelen om erger te voorkomen en weer lucht en ruimte te geven.

> "Soms gaat het om iets kleins, bijvoorbeeld de inschrijving bij woningnet van €15 of om weer een nieuwe ID-kaart aan te vragen in verband met verlies van de ID-kaart. Juist bij dit soort kleine belangrijke dingen kan een SUN-noodhulpbureau inspringen, zodat problemen niet nodeloos escaleren (bijv. niet bij je hebben van een ID leidt weer tot een geldboete, enz.)".

Bovendien verwacht een groot deel van de geïnterviewden dat de groep inwoners met geldzorgen de komende tijd verder zal toenemen. Een SUN-noodhulpbureau kan voor die mensen nadrukkelijk van betekenis zijn.

> "Een gescheiden vrouw heeft kleding nodig, want haar ex-partner heeft haar kleding vernield. Met een klein bedrag zou de eerste nood gelenigd kunnen worden, daarin zou het SUN-noodhulpbureau een goede rol kunnen spelen".

Er is grote betrokkenheid bij organisaties voor Hilversum en haar inwoners. Dat blijkt uit de vele initiatieven. Daarnaast is er behoefte aan meer coördinatie en afstemming rond alle initiatieven in Hilversum.

> "Er worden dingen dubbel gedaan, en ook dingen misschien niet gedaan: de samenwerking en afstemming kan beter".

4. Onderzoeksresultaten: Wenselijkheid komst SUN Hilversum

Bij deze verkenning gaat het uitdrukkelijk ook om de beeldvorming en verwachtingen omtrent het functioneren van een SUN-noodhulpbureau en de bereidheid tot betrokkenheid vanuit de gemeente, vanuit directies en bestuurders van hulpverleningsinstellingen, maatschappelijke organisaties, en vanuit de donateurs waaronder fondsen, levensbeschouwelijke organisaties, bedrijfsleven en particuliere initiatieven.

Gemeente

Gemeente Hilversum toont zich ambitieus op het domein van de armoedebestrijding. De gesprekspartners vanuit de gemeente zijn trots op hun werk en geven aan dat ze waar mogelijk maatwerk proberen te leveren. Hiervoor is ook extra budget (maatwerkbudget) beschikbaar binnen de Schuldhulpverlening (SHV).

De doelgroep inwoners met een bijstandsuitkering is in beeld bij de gemeente. Medewerkers van de gemeente geven aan dat ze in contact zijn met inwoners die onder de doelgroep voor de regelingen vallen. Inwoners met een inkomen hoger dan 130% van de bijstandsnorm komen niet in aanmerking voor veel regelingen bij de gemeente. Deze groep is dan ook minder in beeld

Een aantal medewerkers van de gemeente geeft aan dat ze het lastig vinden om in te schatten wat Hilversum te wachten staat als het gaat om financiële problematiek van inwoners. Zij hadden al een toename van vragen verwacht maar zien die (nog) niet. Op dit moment vinden zij het moeilijk om de meerwaarde van een SUN-noodhulpbureau te benoemen. Ze zien wel dat het voor mensen die meer dan 130% van het minimumloon verdienen lastig kan zijn om rond te komen, bijvoorbeeld wanneer er bijzondere incidentele kosten ontstaan die ze niet kunnen dragen. Een gift van een SUN-noodhulpbureau kan in hun ogen in die gevallen wel verlichting geven.

Binnen de uitvoering van de Wmo in Hilversum mag bij de intake van inwoners die zich melden voor Wmo ondersteuning geen officiële uitvraag gedaan worden over hun financiële situatie. De ambtenaren signaleren soms wel problemen, maar actief daar verder op inspelen is dan moeilijk. Wel is volgens hen wat meer maatwerk mogelijk dan voorheen.

"Vanuit de Wmo zien we soms inwoners waarbij de eigen bijdrage een financiële prikkel is om te stoppen met de ondersteuning".

De andere gesproken beleidsambtenaren zien wel meerwaarde van een SUN-noodhulpbureau, zij zien dat er ondanks de minimaregelingen van de gemeente situaties bij inwoners zijn waar de gemeente niet kan ondersteunen en waar ondersteuning met een gift of renteloze lening perspectief kan bieden. Een SUN-noodhulpbureau wordt als complementair gezien op dat wat er al is binnen Hilversum.

"Iemand uit de maatschappelijke opvang hebben we kunnen helpen om het leven weer op de rails te krijgen. Na de opvangperiode heeft de inwoner urgentie gekregen voor doorstroom naar een woning. Op dit moment voorziet de gemeente niet in inrichtingskosten, waardoor de woning niet echt als een thuis voelt. Een SUN-noodhulpbureau zou complementair kunnen zijn aan ons beleid door een gift of renteloze lening voor de inrichting".

De gemeente zet zich in om de samenwerking tussen alle betrokken organisaties en initiatieven en de gemeente te verbeteren. Daar waar het gaat om mogelijkheden en aanbod rond urgente noden kan een SUN-noodhulpbureau een rol spelen door als kennis- en informatiepunt te fungeren.

Donateurs

Als SUN Nederland een nieuw SUN-noodhulpbureau opricht zijn er vanuit de filantropie een aantal landelijke charitatieve vermogensfondsen en corporate foundations bereid om een startbudget te

doneren aan het betreffende noodhulpbureau. Zij zijn hiertoe bereid omdat zij het SUN-format onderschrijven en weten dat de gemeente in onze formule altijd als co-financier optreedt. Omdat de gemeente de bureaukosten van een SUN-noodhulpbureau betaalt, weten de donateurs dat elke euro die zij doneren linea recta naar mensen met urgente noden gaat. Deze vorm van publiek-private samenwerking wordt door donateurs als bijzonder waardevol en impactvol ervaren.
Los van landelijke funding kan een lokaal SUN-noodhulpbureau ook rekenen op lokale donateurs, dat kunnen bestaande (kleinere) fondsen zijn, religieuze organisaties, lokale weldoeners, serviceclubs, het lokale MKB, enz. Sommige donateurs stellen het op prijs om in het bestuur van het SUN-noodhulpbureau plaats te nemen zodat zij de linking pin kunnen vormen met de lokale donateurs.

In de gemeente Hilversum kunnen inwoners met urgente noden naast formele ondersteuning via de gemeente op dit moment ook informeel ondersteuning krijgen via aanvragen bij een aantal fondsen en organisaties.

- Stichting No Nonsense

Een aantal professionals maakt gebruikt van dit fonds voor het aanvragen van financiële ondersteuning voor inwoners bij schrijnende probleemsituaties die ondanks het sociale stelsel niet gehonoreerd kunnen worden. Het fonds behandelt ca. 40 aanvragen op jaarbasis.

- Kerken/Charitas

De geïnterviewde kerken ontvangen een relatief gering aantal aanvragen op jaarbasis. Deze aanvragen komen op dit moment vooral via de eigen gemeenteleden naar voren ("Ik ken iemand die zijn rekeningen niet meer kan betalen"). De kerkenwillen graag van betekenis zijn voor alle inwoners van Hilversum. Zij initiëren en participeren in heel veel initiatieven variërend van ontmoetingsgroepen, samenkomsten, maaltijdvoorziening, praktische hulp, etc.

De gesproken kerken zien beslist meerwaarde in de komst van een SUN-noodhulpbureau. Met een SUN-noodhulpbureau verwachten zij dat er meer mensen bereikt kunnen worden. Daarnaast willen ze graag participeren in een SUN-noodhulpbureau om hun doelstellingen te verwezenlijken. Ook hebben zij te kennen gegeven bereid te zijn om bij te dragen aan het giftenbudget van het SUN-Noodhulpbureau in Hilversum als deze inderdaad wordt opgericht.

- Stichting Leergeld Hilversum - Wijdemeren

Leergeld helpt kinderen uit gezinnen met geldzorgen. Ze zorgen samen met andere stichtingen in Nederland dat alle kinderen in Nederland dezelfde kansen hebben (denk aan sport, cultuur, een laptop, een fiets of een verjaardagscadeau).

"Kinderen uit gezinnen in armoede kunnen een laptop krijgen. Volwassenen die gaan studeren hebben ook een laptop nodig, daarvoor is nu geen regeling. Bij een SUN-noodhulpbureau zouden de volwassenen deze laptop als gift kunnen krijgen, of zij zouden er een renteloze lening voor kunnen aangaan als hun inkomen dat toelaat".

In algemene zin geldt dat een SUN-noodhulpbureau samenwerkt met bestaande initiatieven in de betreffende gemeente. De bestaande initiatieven worden door SUN beschouwd als voorliggende voorziening waar eerst gebruik van moet worden gemaakt voor men bij SUN terecht kan.
Daarnaast kan een SUN-noodhulpbureau optreden als co-financier of kunnen bestaande partijen garant staan voor het doneren van bedragen aan de hand van vouchers.
Als Leergeld bijvoorbeeld onvoldoende geld heeft om een aanvraag volledig te ondersteunen kan op diens verzoek het SUN-noodhulpbureau als co-financier optreden.
Fondsen kunnen er ook voor kiezen om zich bij SUN aan te sluiten door hun budget via SUN ter beschikking te stellen. In sommige gevallen treden zij toe tot het SUN-bestuur zodat er een linking pin is.

Door hulpverleners worden voor cliënten incidenteel ook aanvragen gedaan bij landelijke fondsen zoals het Nationaal Fonds Kinderhulp en Kansfonds.

Hulp- en dienstverleners

SUN-noodhulpbureaus zijn er om hulp- en dienstverleners te ondersteunen en in positie te brengen. Zij zijn het die de aanvragen doen namens hun cliënten en daarmee een instrument in handen krijgen om vastgelopen dossiers weer vlot te trekken, een einde te maken aan urgente noden binnen een huishouden of nieuwe deuren te openen door een nieuw perspectief te kunnen bieden.
Van alle ingediende aanvragen houdt het SUN-noodhulpbureau een registratie bij in het "Datadashboard Urgente Noden", hierdoor ontstaat er een helder inzicht in de gedane aanvragen en ook welke organisaties deze (het meeste) doen. Het SUN-noodhulpbureau kan aan de hand van deze (geanonimiseerde) informatie met de gemeente in gesprek, hetgeen relevante sturingsinformatie oplevert en heldere inzichten kan verschaffen waarmee de gemeente haar armoede- en schuldenbeleid efficiënter kan inrichten.

De gesproken hulp- en dienstverleners zijn unaniem over de wenselijkheid van de komst van een SUN-noodhulpbureau naar Hilversum. Het is nodig en heel erg wenselijk en zij geven aan dat zij het liefst gisteren al de beschikking zouden hebben gehad over de ondersteuning die SUN te bieden heeft.

Er is behoefte aan één kennisloket, een plek waar informatie beschikbaar is over de diverse mogelijkheden, een aanspreekpunt die de verschillende noodfondsen kent, het is nu niet goed georganiseerd. Ook de snelheid waarmee een SUN handelt spreekt de hulp- en dienstverleners erg aan.

Meerwaarde SUN-noodhulpbureau in Hilversum

Desgevraagd geven de hulp- en dienstverleners onderstaande antwoorden over de meerwaarde van een SUN-noodhulpbureau:

- Een snel en laagdrempelig loket is heel helpend. Het kost ons in de huidige situatie heel veel tijd en energie om kleine noden op te lossen.
- Er zijn heel veel organisaties actief in Hilversum met veel verschillende initiatieven. Dat geeft versnippering, SUN Hilversum kan een coördinerende rol hebben.
- Organisaties richten zich vooral op het eigen werk, andere dingen hebben prioriteit, SUN Hilversum kan versplintering tegengaan en zodoende bij de gemeente bijdragen aan een hele duidelijke sociale kaart als deze daarmee aan de slag gaat.
- SUN Hilversum is een eindstation, wanneer er geen andere mogelijkheden zijn, bijvoorbeeld voor de groep mensen in beschermingsbewind, bij gaten in de regelgeving, of bij gevallen rond uithuiszetting.
- SUN Hilversum is onafhankelijk en neutraal. De stichting wordt beheerd door mensen die er geen voordeel van of belang bij hebben. Dat is fijn in een veld waar niet iedereen een belangeloze positie inneemt.
- Fijn als er een SUN-noodhulpbureau in Hilversum komt. Er zijn zoveel potjes, maar het gebruik ervan is niet goed georganiseerd. Fijn als er één organisatie is die alle noodfondsen en mogelijkheden kent. Voor professionals van andere organisaties is het soms een dagtaak om geld te vinden, zij moeten veel leuren. Voor een bewoner voelt het vaak als moeten bedelen.
- De inwoners die wij zien hebben een urgente nood in het moment. Op het moment dat iets speelt kan SUN Hilversum snel beoordelen en handelen.
- Een SUN-noodhulpbureau is een mooie aanvulling op wat wij als organisatie doen. Wij zijn er voor de kinderen, maar zien ook urgente noden bij de ouders.
- Noodhulp is zeer wenselijk. Vooral voor mensen die te maken hebben met een ingrijpende situatie (scheiding, verhuizing, uit huis gezet, huiselijk geweld).
- Een SUN-noodhulpbureau in Hilversum kan mensen helpen en een zetje geven. Daarmee laten we als dienstverlener blijken: "Je staat er niet alleen voor".
- SUN Hilversum kan verlichting geven, de meerwaarde schuilt in het principe dat je druk van de ketel kunt halen.

- Graag een SUN-noodhulpbureau in deze regio. Voor alle gevallen waar wat voorliggend is niet voldoet. We zien jonge tienermoeders. Zij hebben behoefte aan bijvoorbeeld een bakfiets en een kinderbedje, we zien veel zaken die bij een SUN-noodhulpbureau aangevraagd zouden kunnen worden om mogelijk te maken dat er rust in huis is en om hun leven op te kunnen bouwen.
- Wij vinden een SUN-noodhulpbureau in Hilversum nodig en zullen aanvragen doen. Bij voorkeur zouden wij een SUN actief zien voor meerdere gemeenten in deze regio.

Randvoorwaarden

SUN Nederland heeft met geïnterviewden ook verkend onder welke randvoorwaarden de slagingskans het hoogste zou zijn, daarop antwoordden zij als volgt:

Een SUN-noodhulpbureau mag geen bestaand aanbod verdringen of lopende (financiële) structuren omver werpen. Een goede integratie in de huidige lokale infrastructuur is essentieel. Een SUN-noodhulpbureau is van toegevoegde waarde als er goed wordt samengewerkt. De Voorbereidingsfase om een SUN-noodhulpbureau verder lokaal vorm te geven en te laten aansluiten bij lokaal aanbod is zeer nuttig.

De gemeente moet tegelijkertijd ook proactief communiceren over het aanbod dat de gemeente heeft en ervoor zorgen dat communicatie over voorzieningen aansluit bij het communicatiekanaal en de toon en taal van de doelgroep.

Als het noodhulpbureau zorg draagt voor een goede monitoring van de aanvragen, kan de gemeente daarmee de ontwikkeling van de populatie goed in kaart krijgen.
De gemeente (wethouder en ambtenaren) en het SUN-noodhulpbureau dienen jaarlijks twee overleggen in te plannen om te zien wat er is aangevraagd zodat er beleidsmatig op ingespeeld kan worden.

Quick wins

Geïnterviewden zien los van de komst van een SUN-noodhulpbureaus een aantal belangrijke quick wins om het beleid in de gemeente te verbeteren.

- De gemeente Hilversum kan meer inwoners steunen als zij het aanvragen van tegemoetkomingen versimpelt. De manier om in aanmerking te komen voor toeslagen en regelingen blijft voor veel mensen ingewikkeld. Op dit moment moet voor elke afzonderlijke regeling een aparte aanvraag worden ingediend. Meer eenvoud in dit systeem brengen kan verlichtend werken. Zorg er bijvoorbeeld voor dat de basisgegevens van de aanvrager gemakkelijk overgenomen kunnen worden uit andere/eerdere aanvragen.
- Veel geïnterviewden geven het volgende advies: "Gemeente geef inwoners de gevraagde voorzieningen in natura. Op het moment dat inwoners geld op hun rekening krijgen is er grote kans dat dit benut wordt om andere gaten te dichten".

Conclusie wenselijkheid komst SUN-noodhulpbureau

Bij het merendeel van de gesprekspartners is duidelijk uitgesproken dat zij een SUN-noodhulpbureau met open armen ontvangen. Uit de gesprekken blijkt dat de deelnemers vinden dat een lokaal SUN-netwerk uitstekend past binnen het vigerend beleid.

Een SUN-noodhulpbureau wordt als een welkome aanvulling gezien vanwege de coördinerende rol. Ook de laagdrempeligheid, snelheid, onafhankelijkheid en het beter kunnen aansluiten bij de leefwereld van mensen wordt als meerwaarde benoemd. Een SUN-noodhulpbureau heeft een algemeen, breed financieel bereik zowel wat betreft het bijeenbrengen en vergaren van financiële middelen, als het verstrekken ervan.

Het vlot kunnen bieden van een gift of een sociale renteloze lening, in combinatie met een toegankelijk efficiënt loket[6] met coördinatie van middelen (inkomsten en uitgaven) zijn door de

[6] Daar waar men spreekt van 'loket' wordt "digitaal portaal" bedoeld, een SUN-noodhulpbureau is tweedelijns en werkt achter de schermen, het loket heeft als zodanig geen fysieke bezoekersfunctie.

geïnterviewde donateurs genoemd als belangrijke redenen om integraal onderdeel uit te willen maken van een SUN-noodhulpbureau.

Een aantal organisaties heeft nadrukkelijk benoemd graag ook in de regiogemeenten de mogelijkheid te hebben van een SUN-noodhulpbureau. Dit geldt met name voor organisaties die regionaal/in meerdere gemeenten werken.

5. Onderzoeksresultaten: Haalbaarheid

De haalbaarheid van een SUN-noodhulpbureau in Hilversum gaat over zicht op de mogelijkheden voor funding.

Landelijke bijdrage startkapitaal

SUN Nederland heeft een rijke voorgeschiedenis en stamt met haar rechtsvoorgangers uit 1914. Omdat SUN Nederland vanuit de sector filantropie actief is, resulteert de stichting onder de brancheorganisatie FIN: Fondsen in Nederland (vereniging van vermogensfondsen). Binnen het FIN is een aantal vermogensfondsen lid dat het werk van SUN Nederland actief steunt: hetzij door een bijdrage aan de landelijke kosten van het werk dat SUN Nederland doet, hetzij doordat zij hebben aangegeven dat zij elke keer dat SUN Nederland een nieuw SUN-noodhulpbureau opricht actief willen bijdragen aan het lokale giftenbudget. Sommigen willen dat structureel doen, anderen willen dat in de startfase voor een periode van circa 3 jaar doen. Zo kan SUN Nederland funding meegeven aan startende noodhulpbureaus.

Aanvulling met lokale donateurs

Het streven van een SUN-noodhulpbureau is er altijd op gericht om het giftenbudget samen te stellen via donateurs, dat wil zeggen door lokale -/regionale donaties via fondsen, kerken, bedrijfsleven, MKB en particulieren. In veel gevallen draagt de lokale -/provinciale overheid ook bij, omdat een lokaal SUN-noodhulpbureau een effectieve manier blijkt te zijn om voorzieningen snel en op het juiste moment op de juiste plek te krijgen. Onze ervaring leert ook dat wanneer een SUN-noodhulpbureau eenmaal van start is gegaan er veel lokale goodwill ontstaat en er uit de gemeenschap spontaan giften (bijvoorbeeld legaten) tot stand komen.

Los van deze geldelijke middelen ontvangt een SUN-noodhulpbureaus ook giften in natura: een tandarts stelt tien gratis gebitsbehandelingen ter beschikking, een opticien doet twintig geslepen brillen cadeau, de lokale fietsenmaker geeft fikse korting wanneer er een fiets moet worden aangeschaft, enz. Kortom: een SUN-noodhulpbureau voorziet niet alleen in giften, maar makelt en schakelt ook wat er lokaal aanwezig is aan charitatief aanbod en maatschappelijk kapitaal en vormt op die manier één loket waar men zich toe kan wenden.
Een SUN-noodhulpbureau is "goed in het makelen en schakelen van geld en goederen".

Een SUN-noodhulpbureau kan daarbij rekening houden met de missie en statuten van bestaande fondsen, wanneer zij statutair gezien bijvoorbeeld alleen mogen doneren aan de doelgroep “vrouwen” of “mensen met een lichamelijke beperking”, dan zal de coördinator alleen aanvragen met die specifieke doelgroep via dat specifieke fonds laten verlopen (geoormerkt geld).

De meeste SUN-noodhulpbureaus hebben te maken met meer dan vijftien donateurs die hun giftenbudget bijeen brengen en leggen ook jaarlijks per donateur verantwoording af over de gedane giften en het gevoerde beleid. Overigens is het niet altijd nodig dat een partij ook daadwerkelijk geld overmaakt op de rekening van SUN: het afgeven van een garantstelling of voucher voor een bepaald bedrag kan ook volstaan, SUN stuurt dan aanvragen ter hoogte van het afgesproken bedrag in en weet zich ervan verzekerd dat de betreffende partij de gift zal voldoen.

SUN Hilversum: Lokale mogelijkheden funding

Armoede, schulden en urgente noden staan op de kaart in Hilversum. Er is een sterk maatschappelijk middenveld, er is veel particulier initiatief en er zijn veel vrijwilligers actief die zich inzetten voor mensen die het minder hebben. Dit is een belangrijke, zo niet essentiële, basis om het SUN-giftenbudget te kunnen toekennen aan inwoners die dat het hardst nodig hebben. Daarnaast zijn er budgetten beschikbaar bij stichtingen en fondsen; zowel binnen de gemeente Hilversum als erbuiten. In het draagvlakonderzoek is er onder geïnterviewden bereidheid geconstateerd om bij te dragen aan het SUN-giftenbudget.

In de voorbereidingsfase zal het beschikbare budget en welke donateur voor welk(e) doel(groep) welke bedragen zou willen doneren concreet geïnventariseerd en afgestemd dienen te worden.

Conclusie haalbaarheid

De start van een SUN-noodhulpbureau in Hilversum kan rekenen op een beschikbaar budget voor giften en het Sociaal Leenfonds vanuit zowel lokale - als vanuit landelijke donateurs (via SUN Nederland). Door de bureau coördinator en SUN-bestuursleden zullen aanvullende donaties en fondsen geworven moeten worden. Gezien de inzet voor en betrokkenheid bij Hilversum en haar inwoners door veel partijen in Hilversum verwachten we dat een toereikend budget kan worden verworven.

6. Conclusie en aanbevelingen

Het draagvlak voor een SUN-noodhulpbureau is breed aanwezig in Hilversum, de realisatie ervan is nuttig, wenselijk en haalbaar want:

- Hulp- en dienstverleners zijn in contact met veel inwoners die geholpen zouden zijn met een gift of renteloze lening van een SUN-noodhulpbureau. Door snel te kunnen schakelen met een SUN-bureaucoördinator kunnen hulp- en dienstverleners hun cliënten wat meer lucht geven.

- Hulp- en dienstverleners verwachten een grote groep werkende mensen die in de problemen komen. Een gift van SUN kan preventief werken om ergere schulden te voorkomen.

"Helpen waar momenteel geen helper is".

"Fijn als inwoners in nood die nergens terecht kunnen door SUN ondersteunt kunnen worden: fijn om als Hilversummers een noodhulpbureau te hebben".

- Een SUN-noodhulpbureau wordt als een welkome aanvulling gezien vanwege de coördinerende rol. Ook de laagdrempeligheid, snelheid, onafhankelijkheid en het beter kunnen aansluiten bij de leefwereld van mensen wordt als meerwaarde benoemd.

"SUN helpt ons bij de zoektocht naar de menselijke maat".

- Een SUN-noodhulpbureau brengt organisaties en particulieren samen die mensen (willen) ondersteunen met een (financieel) zetje in de rug.

- Het geven van giften en een Sociaal Leenfonds (zie toelichting in bijlage 2) is een welkome toevoeging op het bestaande voorzieningenaanbod binnen de gemeente en gemeenschap.

"Het zou eigenlijk niet nodig moeten zijn, maar we zien helaas te veel nood".

- De gemeente is zorgvuldig in haar toetsing, maar daardoor ontstaat ook vaak een hiaat tot het moment dat de beschikking wordt afgegeven. SUN kan er zijn in de tussenliggende periode voor mensen in nood

Advies vervolg

De geïnterviewden in Hilversum zouden graag zien dat er een SUN-noodhulpbureau wordt opgericht. Het advies van SUN Nederland voor het vervolg op dit draagvlakonderzoek is om als gemeente positief te reageren op de vraag vanuit het veld om als gemeente een SUN-noodhulpbureau te faciliteren.
De gemeente zou dan op korte termijn een gemeentelijk besluit dienen te nemen. Een besluit waarin de gemeente:

1. Akkoord gaat met de komst van een SUN-noodhulpbureau in de gemeente Hilversum en het dragen van de bijbehorende organisatiekosten/kantoorkosten (zie bijlage 3 tabel 5 voor toelichting). Om de gemeente comfort te bieden m.b.t. de financiering is ons advies om deze financiële commitment voor de **komende 5 jaar** toe te zeggen, waarbij tweejaarlijks evaluatieve gesprekken plaatsvinden tussen gemeente en het SUN-noodhulpbureau.
2. Akkoord gaat met het in gang zetten van de volgende fase: die van voorbereiding van SUN Hilversum, waarbij een voorbereidingsgroep van lokale betrokkenen onder leiding van SUN Nederland als onafhankelijke voorzitter/coach aan de slag zal gaan met het lokaal maken van het

landelijke SUN-format. We vragen de gemeente om SUN Nederland uit te nodigen om hiertoe een plan van aanpak in te dienen

Veel gesprekspartners hebben aangegeven actief betrokken te willen zijn bij deze voorbereidingsfase. Zij willen deelnemen aan de voorbereidingsgroep of zich inzetten als bestuurslid van de toekomstige SUN Hilversum.

Disclaimer

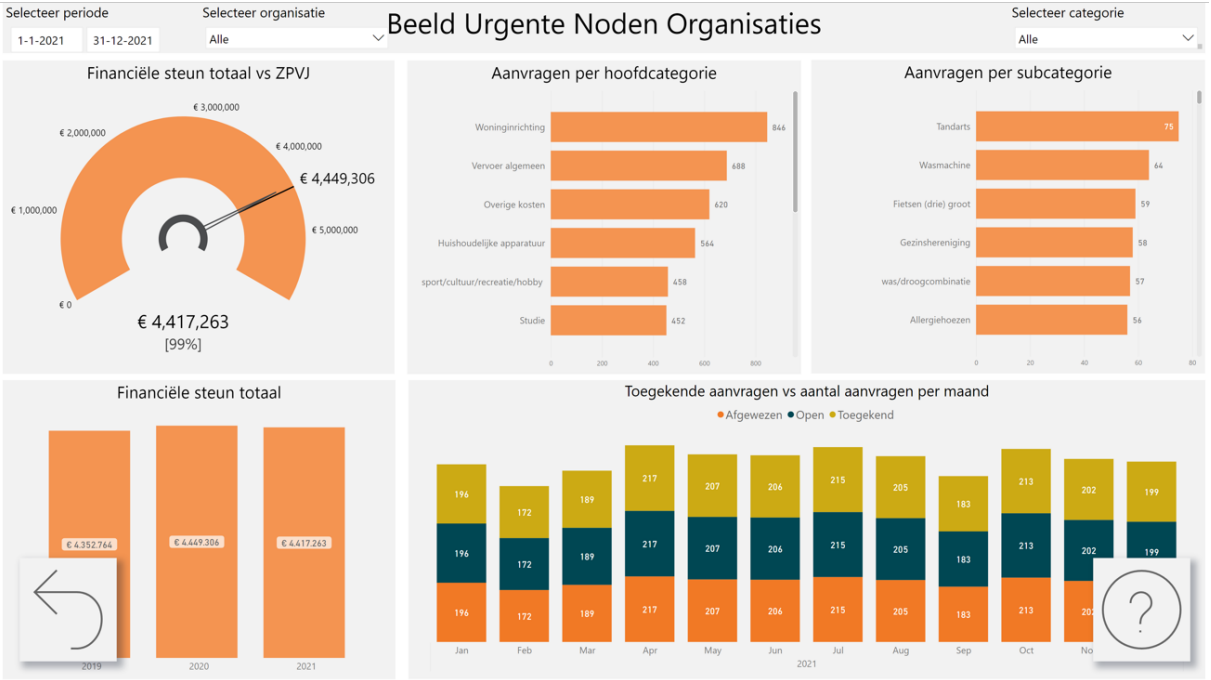
Deze eindrapportage is tot stand gekomen op basis van gesprekken met organisaties en personen die door de gemeente zijn aangereikt. Zij zijn actief op het gebied van urgente noden, armoede en schulden in de gemeente. Daarnaast heeft SUN Nederland gesproken met organisaties die gedurende het onderzoek voorzien van een warme aanbeveling werden opgegeven door geïnterviewde partijen. Er zijn ongetwijfeld meer organisaties en personen actief op het gebied van urgente noden, armoede en schulden in de gemeente dan die we hebben kunnen spreken binnen het kader van dit onderzoek; de inhoud van dit eindrapport kan daarom niet opgevat en gelezen worden als een uitputtende inventarisatie, maar kan wel gezien worden als een breed gedragen indruk en representatief overzicht vanuit meerdere invalshoeken (sectoren).

BIJLAGE 1. Datadashboard Urgente Noden (DUN)

Managementinformatie via het Datadashboard Urgente Noden

Een SUN-noodhulpbureau is goed in het makelen en schakelen van geld en goederen.
Sinds 2022 beschikken SUN Nederland en de noodhulpbureaus over het Datadashboard Urgente Noden, dat mede tot stand kwam door financiering vanuit het Ministerie SZW.
In dit Dashboard kan ieder noodhulpbureau met één druk op de knop een overzichtelijk en transparant beeld krijgen van de aanvragen en kunnen ook landelijke tendensen worden waargenomen. Zichtbaar wordt welke doelgroepen tussen wal en schip zouden zijn gevallen als SUN niet had kunnen inspringen, welke organisaties aanvragen doen en voor welk type huishoudens, om welke noden het gaat en aan welke zaken de financiële steun wordt verleend. Kortom: veel managementinformatie waar de gemeente, donateurs, samenwerkingspartners haar voordeel mee kan doen.

Ter illustratie voor wat betreft de weergave van gegevens, onderstaand een willekeurig gekozen screenshot van DUN:

BIJLAGE 2. Toelichting Giftenbudget en Sociaal Leenfonds SUN-noodhulpbureau

Een SUN-noodhulpbureau verstrekt giften en desgewenst ook een renteloze lening. De ervaring heeft geleerd dat er geen precedentwerking optreedt.

Giftenbudget

Een gift kan fungeren als vangnet of springplank. Bij hoge urgentie kan een gift binnen 24 uur worden gedaan. SUN hanteert geen definitie voor een gift, het kan alles zijn; meubels, eerste maand huur en borg, studie, medische kosten, een voedselbon, een treinkaartje, inrichtingskosten, etc. Het gemiddelde bedrag van een gift van een SUN-noodhulpbureau is 500 euro.
De gift wordt altijd aangevraagd door een hulp- en dienstverlener op basis van besteedbaar inkomen. De coördinator stemt elk besluit over een aanvraag af met een bestuurslid (4 ogen principe).

Voorbeelden

Afbetaling huur en zorgkosten
Moeder en dochter zijn door omstandigheden in een situatie terechtgekomen dat zij alleen verder moeten. Beiden verliezen grip op de situatie en uiteindelijk vindt een huisuitzetting plaats. Begeleiding wordt ingezet en er is een regeling getroffen voor afkoop van de schulden. Er was al steun toegezegd door het Fonds Slachtofferhulp en mede door de bijdrage van het SUN-noodhulpbureau, kunnen moeder en dochter zich opnieuw inschrijven voor een andere woning en een nieuwe start maken.

Aanschaf koelkast en accu-onderhoud elektrische fiets
Gezin waarvan mevrouw een ingrijpende medische ingreep heeft ondergaan en het fietsen weer kan oppakken. Beweging heeft een gunstig effect op haar gezondheid. Doordat het gezin moet rondkomen van een bijstandsuitkering, is er geen geld voor een nieuwe accu c.q. onderhoud van de fiets. Tegelijkertijd gaat de koelkast met vriezer kapot. De aanvraag voor bijzondere bijstand wordt afgewezen waardoor de druk op het gezin toeneemt. Door een bijdrage van het SUN-noodhulpbureau is een nieuwe koelkast met vriezer aangeschaft en kan mevrouw weer fietsen. De negatieve spiraal is hierdoor doorbroken. Door de gift heeft dit gezin eindelijk een koelkast kunnen kopen.

3 maanden leefgeld
Anja heeft 5 kinderen, is slachtoffer van huiselijk geweld en ligt in een scheiding. Alle bankrekeningen staan nog op naam van haar man en hij ontvangt de toeslagen, maar houdt het geld zelf en betaalt nergens aan mee. Om de toeslagen op haar eigen naam te kunnen zetten is naar hem een adresonderzoek ingesteld. Dit onderzoek duurt (nog) drie maanden. Om te voorkomen dat Anja op straat komt te staan en de kracht verliest om voor haar kinderen te zorgen schenkt het SUN-noodhulpbureau een overbrugging van drie maanden leefgeld.

Sociaal Leenfonds

Naast het verstrekken van giften kent een SUN-noodhulpbureau ook de mogelijkheid van een revolverend Sociaal Leenfonds. Hier kunnen hulp- en dienstverleners een aanvraag voor een lening doen voor hun cliënt tegen 0% rente. Met deze lening kan de begunstigde in één keer kleine uitstaande schulden aflossen en/of een aanschaf doen. Een sociaal leenfonds biedt hiermee schuldenrust en betalingsruimte. Voorwaarde is dat de lening af te betalen is binnen 3 jaar. De hulp- of dienstverlener stelt de afloscapaciteit vast. Terugbetaling vindt plaats in 95% van de gevallen is de ervaring van SUN-bureaus die werken met een Sociaal Leenfonds, omzetten van de lening in een gift is ook mogelijk.

Een aantal landelijke fondsen hebben zich ook gecommitteerd aan stimulering van het oprichten van Sociale Leenfondsen in Nederland via een SUN-noodhulpbureau en willen daarvoor budget ter beschikking stellen. SUN-bureaus die werken met een Sociaal Leenfonds leren van elkaar in een

intervisiegroep, en dragen bij aan landelijke vernieuwing van financiële producten.

Voorbeelden

Betalen van een voorschot
Een jonge alleenstaande vrouw staat op een wachtlijst voor beschermd wonen. Het kan wel een jaar duren voor er een woning vrijkomt. Zij heeft het koophuis van haar ouders geërfd, waar zij nu nog in *woont. Het huis is verkocht, heeft €22.000 overwaarde en wordt binnen 3 weken opgeleverd, waarna* zij eruit moet. Ze heeft een huurhuisje op een vakantiepark gevonden ter overbrugging van de wachttijd naar het beschermd wonen. Hier moet zij binnen twee dagen één maand huur en twee *maanden borg (t.w.v. €2.250,-*) vooruitbetalen, wat zij niet heeft. Vanuit het Sociaal Leenfonds is dit bedrag renteloos aan haar geleend zodat de voorschotten konden worden betaald. Na de verkoop van het ouderlijk huis heeft de notaris het volledige bedrag direct weer teruggestort.

Aflossen van schulden
Een werkende, alleenstaande vrouw van 28 jaar met twee kinderen ontvangt een aanvullende uitkering en staat onder budgetbeheer. Zij heeft schulden waarvoor aan een schuldenregeling wordt gewerkt. De schuldhulpverlening doet een aanvraag bij SUN voor haar situatie: een renteloze lening om de schuld aan de Belastingdienst af te lossen. Recent heeft namelijk een herberekening plaatsgevonden van de kinderopvangtoeslag. Hieruit bleek dat er te veel aan haar was uitbetaald door de Belastingdienst. Er ontstaat daarmee een nieuwe schuld die niet meegenomen kan worden in de schuldenregeling (zo zijn de regels). Ze heeft al wel *wat terugbetaald, maar er blijft nog €900 over. Het* is van groot belang om dit te regelen, want zij is van de kinderopvang afhankelijk om te kunnen werken en als er een schuld uitstaat kan zij er niet meer terecht met de kinderen. De renteloze lening uit *het Sociaal Leenfonds van €900 wordt aan SUN terugbetaald in 36 termijnen van €25,-*., budgetbeheer ziet er op toe dat dit het geval is.

Startkapitaal
Mocht er binnen twee jaar na het draagvlakonderzoek een SUN-noodhulpbureau opgericht worden in de gemeente, dan kan SUN Nederland dit nieuwe noodhulpbureau in ieder geval een bedrag van €10.000 meegeven voor het giftenfonds en ook een bedrag van € 30.000 ter vulling van het Sociaal Leenfonds. Dit aanbod staat los van de lokale fondsen die graag een bijdrage willen doen voor het giftenbudget.

BIJLAGE 3. Oprichting SUN-noodhulpbureau - kostenindicatie

Onderstaande tabellen geven een beeld van de activiteiten en bijbehorende kosten van de oprichting van een SUN-noodhulpbureau. De omschreven fases en ermee gemoeide kosten moeten niet als statisch en een gegeven worden beschouwd, maar als variabelen binnen een dynamisch proces.

Onderstaande tabellen zijn gebaseerd op een fictieve gemeente van ongeveer 50.000 inwoners.

Voorbereidingsfase - randvoorwaarden oprichting SUN-noodhulpbureau

Gekozen kan worden voor oprichting en begeleiden voorbereidingsgroep (VBG) door SUN Nederland (scenario 1) of coaching op afstand (scenario 2) of een tussenvorm op maat.

Tabel 2 Activiteiten en kosten **scenario 1**: oprichting en begeleiden voorbereidingsgroep door SUN Nederland

Activiteit door SUN Nederland	**Aantal uren x €100 p.u.**	**Kosten gemeente**
Samenstellen VBG, voor- en nawerk (incl. overleg opdrachtgever, polsen kandidaten bestuur, opstellen adreslijst, verzorgen mailings, bijpraten gemeente, sollicitatieprocedure coördinator, enz.)	22 uur	€ 2.200
Modereren VBG gebaseerd op online sessies	6 sessies van elk 2 uur = 12 uur	€ 1.200
Uitwerken stukken	6 sessies x 4 uur = 24 uur	€ 2.400
Rol van Voorzitter (samenstellen sollicitatiecommissie, accorderen teksten, overleg met gemeente, fondsen, deelnemers, enz.)	18 uur	€ 1.800
Overdracht VBG aan bestuur SUN i.o.	4 uur	€ 400
Gebruik ruimte (bij voorkeur om niet) en catering (indien online niet van toepassing)		€ 150
Totaal		**€ 8.150**

Tabel 3 Activiteiten en kosten **scenario 2**: coaching van een voorzitter door SUN Nederland, op afstand

Activiteit	**Aantal uren x € 100 p.u.**	**Kosten gemeente**
Coaching voorzitter op samenstellen VBG (incl. conceptueel sparren over SUN)	6	€ 600
Aanleveren conceptuele stukken en meelezen met eindproducten	10	€ 1.000
Start maken met en ondersteuning bij fondsenwerving	8	€ 800
Overige vragen/diensten SUNN	4	€ 400
Gebruik ruimte (bij voorkeur om niet) en catering (indien online niet van toepassing)		€ 150
Totaal		**€ 2.950**

Oprichtingsfase SUN-noodhulpbureau

Tabel 4 Kosten oprichtingsfase

Post	**Omschrijving**	**Bedrag/eenmalig**
Aanvraagregistratiesysteem Pivio	Website met aanvraagformulieren, aanvraagregistratiesysteem: alle SUN's werken met Pivio en zijn aangesloten bij Datadashboard Urgente Noden	€ 5.500
Kosten Notaris	Oprichting stichting (statuten) door de notaris	€ 500-1000
Logo + huisstijl	Aanpassen ontwerpen logo + huisstijl (op basis van sjabloon SUN-noodhulpbureaus)	€ 200-300
Kamer van Koophandel	Inschrijving KvK	ca. € 60
VOG-verklaringen	De aanvraag van een VOG-verklaring bij justitie voor de bestuursleden en de coördinator (max. 7 personen x € 35 per verklaring)	ca. € 245
Totaal		**€ 8.305**[7]

[7] Een deel van deze kosten is variabel naar gelang bijdragen in natura vanuit de lokale gemeenschap en te maken keuzes door het SUN-bestuur.

SUN-noodhulpbureau operationeel

Tabel 5: Jaarlijkse kosten lokaal SUN-noodhulpbureau

Post	**Omschrijving**	**Bedrag/jaarlijks**
Medewerker	Loonkosten (incl. werkgeverslasten) bureaucoördinator. Inschaling conform cao-welzijn schaal 10, 20-24 uur/week	ca.€50.000 - €60.000
Systeem Pivio	Jaarlijkse gebruikerskosten incl. ondersteuning (licentie)	€ 1.000
Kosten communicatie	PR, kosten jaarverslag ed.	ca € 1.000
Kantoorkosten (uitgaande van gratis kantoor/werkplek binnen de gemeenschap)	Abonnementskosten Wifi en telefoon	ca. € 100
Bankkosten	De kosten die een bank in rekening brengt voor het houden van een rekeningnummer	ca. € 200
Verzekeringen	Bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering	ca. € 400
Administratie- en accountantskosten	Kosten voor bijhouden van de boekhouding, salarisadministratie en opstellen van een jaarrekening	ca. € 2.000
Overige onkosten	Bestuur, representatie, enz.	ca. € 300
Jaarlijkse kosten		**ca. € 55.000 - €65.000**

"Als andere loketten gesloten blijven,
ondersteunt een SUN-noodhulpbureau
met een gift of renteloze lening.
Bij hoge urgentie zelfs binnen 24 uur."

"Een SUN-noodhulpbureau kan
lokaal, regionaal of provinciaal georganiseerd zijn,
maar is altijd een samenwerking tussen gemeente(n),
donateurs en hulp-/dienstverleners."

EVALUATIE MINIMABELEID GEMEENTE HILVERSUM

Beleidsevaluatie gemeente Hilversum 2022

Een tussentijdse evaluatie van het huidige minimabeleid in de gemeente Hilversum.

Colofon

Opdrachtgever
Gemeente Hilversum

Datum
Februari 2023

Auteurs
Michelle Ellens
Jitske Kooistra – van der Wijk
Marijke Bos

KWIZ
Stavangerweg 23 - 5
9723 JC Groningen
050 - 5252473
contact@kwiz.nl

Uitgave
Deze publicatie is een uitgave van KWIZ B.V.. Het overnemen van cijfers en / of teksten is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld. Niets uit deze publicatie mag worden verveelvoudigd en / of openbaar gemaakt worden in welke vorm dan ook zonder voorafgaande toestemming van KWIZ B.V..

Inhoudsopgave

Inleiding 2
1. Minimahuishoudens in beeld 3
1.1. Minima in Hilversum 3
1.2. Inkomenseffecten 6
2. Huidig minimabeleid 8
2.1. Kadernota Sociaal Domein 8
2.2. Minimabeleid gemeente Hilversum 2020 - 2024 8
2.3. Uitvoering van het beleid 10
2.4. Sturing en verantwoording 12
2.5. Financiering 12
3. Bevindingen 13
3.1. Minimabeleid 13
3.2. Antwoord op de onderzoeksvragen 16
Bijlage 1. Overzicht minimaregelingen 19
Bijlage 2. Wsm tegenover Wettelijk minimumloon 20

Inleiding

Gemeenten hebben de zorgplicht om de leefsituatie en het toekomstperspectief van kwetsbare burgers die in armoede verkeren, te verbeteren. Daarnaast hebben zij de taak en het belang om prikkels te geven aan burgers om hen zoveel mogelijk zelfstandig in hun levensonderhoud te laten voorzien.

Het minimabeleid is in de gemeente Hilversum een thema dat continu aandacht behoeft. Het huidig beleid voor minima is halverwege de beleidsperiode (2020 – 2024). De gemeente wenst een tussentijdse evaluatie uit te voeren met de volgende onderzoeksvraag: "*Is de financiële ondersteuning per huishouden dat gebruik maakt van de minimaregelingen toegenomen, gelijk gebleven of afgenomen ten opzichte van voorgaande jaren en welke oorzaken liggen hieraan ten grondslag?".*

Om de centrale onderzoeksvraag te beantwoorden zijn de volgende deelvragen opgesteld:

- Hoeveel inwoners uit de verschillende doelgroepen hebben zich gemeld voor een tegemoetkoming in 2020 en 2021 en hoe groot was het bereik ten opzichte van de totale doelgroep?
- Op welke regelingen is een beroep gedaan in 2020 en 2021?
- Wat zijn de financiële gevolgen voor de begroting ten opzichte van 2018 en 2019?
- Is de financiële ondersteuning per huishouden dat gebruik maakt van de minimaregelingen toegenomen, gelijk gebleven of afgenomen en welke oorzaken liggen daar aan ten grondslag?

Opzet van het onderzoek

Voor de beleidsanalyse is er in de basis gebruikgemaakt van verschillende documenten. Op basis van deze documenten zijn de visie en doelstellingen van de gemeente Hilversum op het minimabeleid in beeld gebracht. Het document "Doen wat nodig is zodat je mee kan doen" vormt de basis voor de beleidsanalyse. De beleidsanalyse is waar nodig aangevuld met informatie vanuit eerdere onderzoeken, waaronder de inkomens effectrapportage 2022 en het duidingsrapport van het minimadashboard 2022. Tot slot is het onderzoek aangevuld met informatie die wij hebben verkregen middels een topiclijst die wij hebben voorgelegd aan de beleidsregisseur Werk en Inkomen van de gemeente Hilversum.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 wordt de omvang en samenstelling van de huishoudens met inkomens tot 130 procent van het Wettelijk sociale minimum (Wsm) weergegeven. Deze cijfers komen uit het minimadashboard met als nulmeting 2021, uitgevoerd door KWIZ. In dit hoofdstuk komen tevens de resultaten uit de inkomens- effectrapportage (2022) aan de orde. Hoofdstuk 2 geeft een analyse van het huidige beleid voor huishoudens met een minimuminkomen. Tot slot geeft hoofdstuk 3 een conclusie met daaruit voortvloeiende aanbevelingen. Bijlage 1 geeft een overzicht van de huidige inkomensondersteunende regelingen en bijlage 2 geeft weer hoe het wettelijk sociaal minimum zich verhoudt tot het wettelijk minimumloon.

1. MINIMA IN HILVERSUM 2021

1.1 Minimahuishoudens in beeld

Aantal minimahuishoudens

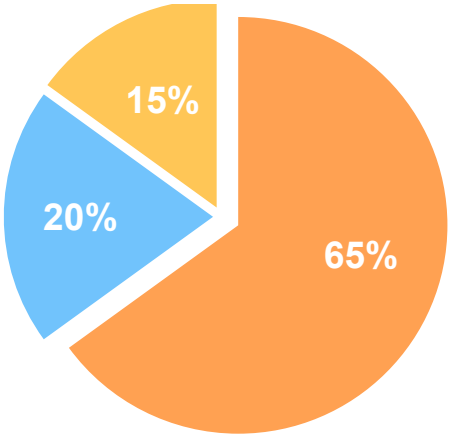
9,9%

van de huishoudens heeft een inkomen tot 130% van het Wettelijk sociaal minimum (Wsm), dit zijn **4.340** huishoudens.

Gemiddeld heeft zo'n 8 tot 9 procent van alle huishoudens in gemeenten met 50.000 tot 100.000 inwoners een inkomen tot 130 procent Wsm. Het totale aandeel minimahuishoudens in de gemeente Hilversum ligt **hoger dan het gemiddelde** in vergelijkbare gemeenten.

Inkomensbron

Inkomensbronnen van de minima-huishoudens in 2021

Bijstand

AOW

Overig

Wijken

16%

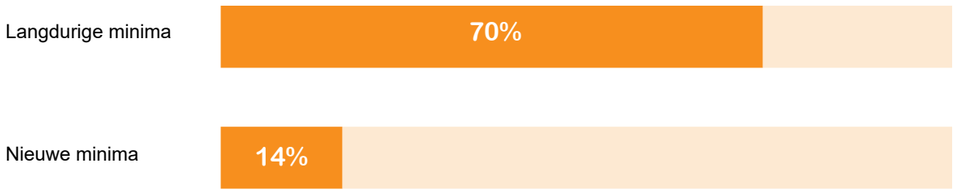
van alle huishoudens in **Noord-Oost** heeft een inkomen tot 130% Wsm. Ook in de wijk Oost is het aandeel minimahuishoudens (10 procent) hoger dan in andere wijken in de gemeente Hilversum.

Bijstand

Aantal minimahuishoudens met een bijstandsuitkering in 2021.

Langdurig en nieuwe minima

Langdurige minima komen al drie jaar of langer rond van een inkomen tot 130 procent Wsm. In de gemeente Hilversum is 70 procent (3.052 huishoudens) van de minimahuishoudens langdurig minima. Sommige huishoudens zijn vaker langdurig minima dan andere huishoudens. Zo komen huishoudens zonder kinderen, huishoudens met een inkomen tot 100 procent Wsm en huishoudens met een bijstandsuitkering vaker langdurig rond van een minimumhuishouden.

Instromers in de minimapopulatie (‘**nieuwe minima**’) vormen een groep die gestimuleerd kan worden om de arbeidsmarkt (weer) te betreden. In de gemeente Hilversum behoort 14 procent (598 huishoudens) tot de ‘nieuwe minima’. De doelgroep bestaat voor de helft uit huishoudens jonger dan 45 jaar, woont veelal in Oost (29 procent) en de helft van de instromers (49 procent) heeft een overig inkomen, zoals inkomen uit arbeid of een WW-uitkering.

Minimakinderen

12,9%

van alle kinderen tot 18 jaar behoort tot een huishouden met een inkomen tot 130% Wsm, dit zijn **2.425** kinderen.

Eenoudergezinnen

26%

van de eenouder-gezinnen (huishoud-niveau) heeft een inkomen tot 130% Wsm. Dit zijn **469** huishoudens in de gemeente Hilversum.

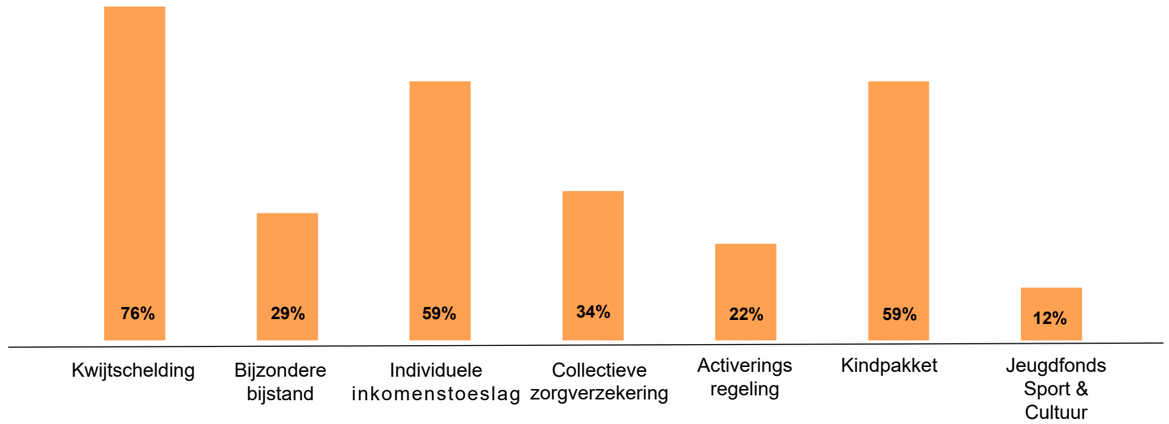
Achtergrond

25%

van alle huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond heeft een inkomen tot 130% Wsm.

Bereik minimaregelingen

Het gebruik is gemeten over de gehele terugkijkperiode van dit onderzoek: 1 juli 2020 tot 1 juli 2021. Het bereik van de verschillende minimaregelingen is berekend door het gebruik van de regeling af te zetten tegen de totale doelgroep (dus inclusief de minima die de gemeente niet in beeld heeft).

De coronacrisis heeft in 2020 en 2021 invloed gehad op het dagelijks leven. De maatregelen hadden (onder andere) tot gevolg dat sportieve en culturele activiteiten niet altijd door konden gaan en dat scholen meerdere keren zijn gesloten. Dit kan invloed hebben gehad op het gebruik van de regelingen.

Volwassenenregelingen

Het bereik van sommige regelingen in de gemeente Hilversum ligt hoger dan het gemiddelde bereik in vergelijkbare gemeenten:

- Het bereik van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen is met 76 procent het hoogst van de minimaregelingen in de gemeente Hilversum. Het ligt tevens boven het landelijke gemiddelde gebruik van 70 tot 75 procent in vergelijkbare gemeenten.
- De individuele inkomenstoeslag kent een bereik van 59 procent binnen de doelgroep die al drie jaar of langer afhankelijk is van een minimuminkomen. Hilversum ligt daarmee boven het gemiddelde in vergelijkbare gemeenten; daar ligt het bereik op 50 tot 55 procent.

Een aantal regelingen kent ook een lager bereik dan landelijk gemiddeld:

- Het bereik van de bijzondere bijstand ligt met 29 procent iets onder het landelijke gemiddelde in vergelijkbare gemeenten; 30 tot 35 procent.
- Een derde van de minimahuishoudens in de doelgroep maakt gebruik van een collectieve zorgverzekering; 34 procent. In vergelijkbare gemeenten is dit 40 tot 45 procent.
- De Activeringsregeling heeft een bereik van 22 procent; een vijfde van de doelgroep gebruikt de Activeringsregeling. Dit ligt onder het landelijk gemiddelde bereik van vergelijkbare participatieregelingen voor volwassenen; 45 tot 50 procent*.

Kindregelingen

De gemeente Hilversum biedt twee regelingen aan voor kinderen: het Kindpakket en het Jeugdfonds voor Sport en Cultuur.

- Het Kindpakket heeft een flink hoger bereik in de gemeente Hilversum (59 procent) dan gemiddeld in vergelijkbare gemeenten (45 tot 50 procent).
- Een op de tien minimahuishoudens met kinderen maakt gebruik van het Jeugdfonds voor Sport en Cultuur (12 procent). Dat ligt onder het gemiddelde bereik in vergelijkbare gemeenten: 20 tot 25 procent.

1.2. Inkomenseffecten

Het diverse aanbod aan minimaregelingen ondersteunt minimahuishoudens in hun uitgaven. De inkomens effectrapportage van 2022[1], uitgevoerd door KWIZ, geeft inzicht in de effecten van het landelijke en lokale armoedebeleid op het inkomen van minimahuishoudens in de gemeente Hilversum in 2022.

Landelijk en gemeentelijk beleid

Een van de conclusies van dit onderzoek was dat de financiële steun vanuit het Rijk middels toeslagen een veel hoger bedrag vormt dan het bedrag aan gemeentelijke regelingen voor minimahuishoudens. Financieel gezien maakt dat de invloed van de gemeente kleiner dan de invloed van het Rijk. Zowel het bedrag aan landelijke toeslagen als aan gemeentelijke regelingen neemt voor de meeste huishoudens geleidelijk af bij een hoger inkomen.

Hoewel het bedrag aan landelijke toeslagen hoger ligt, kunnen de gemeentelijke regelingen voor minimahuishoudens het verschil maken. Deze regelingen zorgen er namelijk voor dat huishoudens (meer) ruimte overhouden voor het doen van vrije bestedingen. Dit geldt echter niet voor alle huishoudens. Sommige huishoudens zijn (volledig) afhankelijk van de gemeentelijke regelingen voor hun vrije bestedingen. Het betreft in de meeste gevallen huishoudens met een inkomen van 100 en 110 procent Wsm. Deze huishoudens hebben zonder de bijdragen van de gemeente een klein budget voor vrije bestedingen. Daarnaast is het belangrijk om te noemen dat binnen voor het huidige rapport de aanname is gedaan dat huishoudens gebruik maken van alle beschikbare regelingen. In de praktijk blijkt echter dat huishoudens niet altijd van alle regelingen gebruikmaken. In werkelijkheid zal het vrij besteedbaar inkomen lager zijn.

Werken loont voor sommige huishoudens meer dan voor andere

Voor alle huishoudtypen geldt dat wanneer ze vanuit de bijstand gaan werken, zij er meer totaal inkomen op vooruit gaan, onder de voorwaarde dat ze gebruikmaken van alle toeslagen en regelingen (zie figuur 1.2.1). Bij alleenstaanden zonder kinderen geldt dat voor elke inkomensverhoging. Bij de andere huishoudens is te zien dat wanneer ze gaan werken, hun inkomen ook hoger is ten opzichte van de bijstand. Echter loont werken voor een paar met kinderen in verhouding het minst. Bij een inkomen tot 130 procent Wsm is hun inkomen 5 procent hoger dan in de bijstandssituatie en bij een inkomen tot 140 procent neemt dit af tot slechts 1 procent boven de bijstandssituatie. Over het algemeen loont werken het meest bij een inkomen gelijk aan 120 of 130 procent Wsm, want hierbij is de grootste inkomensvooruitgang te zien ten opzichte van de bijstandsnorm. Dit komt omdat de huishoudens dan nog recht hebben op de meeste gemeentelijke regelingen.

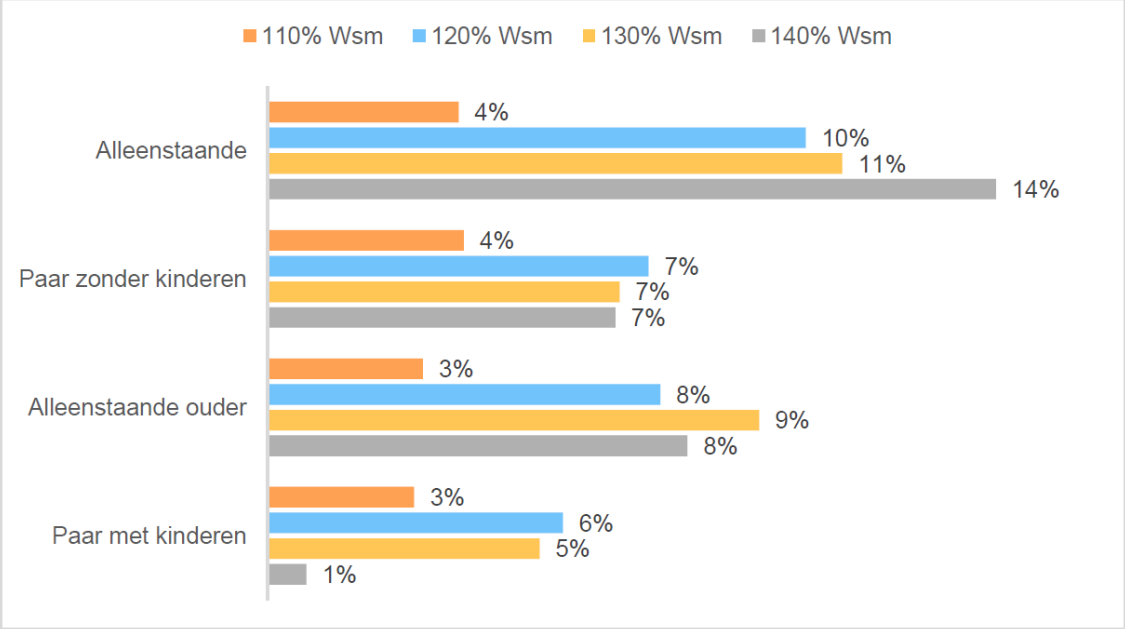
De invloed van hoge energiekosten

Begin 2022 is de energietoeslag aangekondigd door het Rijk, om huishoudens met een laag inkomen te compenseren voor de stijgende energiekosten. In de inkomens effectrapportage van 2022 is zichtbaar geworden dat huishoudens een flink bedrag kwijt zijn aan gas en energie, oplopend tot € 264 voor een vierpersoonshuishouden. Ten tijde van de rapportage was de toeslag ie€ 800 per huishouden. Er is dus geen rekening gehouden met de aanvullende € 500, d later in het jaar is uitgekeerd. De energietoeslag is aan minimahuishoudens met een inkomen tot 120 procent Wsm toegekend in de gemeente Hilversum. Het relatief hoge bedrag aan energietoeslag (in vergelijking tot de overige gemeentelijke regelingen) zorgt ervoor dat het wegvallen van de energietoeslag een grote invloed heeft. Dit is bijvoorbeeld te zien bij (echt)paren die tussen 120 en 130 procent Wsm een teruggang in hun totale inkomen ervaren.

Het Rijk heeft intussen afgekondigd dat ook in 2023 de energietoeslag beschikbaar is. Tegelijkertijd is in januari 2023 een energieplafond in werking getreden waarbij een maximale prijs voor gas en elektriciteit is vastgesteld. Deze ontwikkelingen hebben naar waarschijnlijkheid een positieve invloed op de financiële situatie van minimahuishoudens.

[1] In deze tussentijdse beleidsevaluatie wordt een samenvatting van de resultaten weergegeven. Voor een uitgebreide duiding van de resultaten verwijzen wij u graag naar de volledige inkomens- effectrapportage. Dit rapport is opgeleverd door KWIZ in 2022.

Figuur 1.2.1. Inkomensvooruitgang t.o.v. 100% Wsm bij werkaanvaarding

2. Huidig minimabeleid

In dit hoofdstuk is het huidige beleid van de gemeente Hilversum rondom inkomensondersteunende regelingen beschreven. De gemeente heeft het beleidsplan "Doen wat je nodig hebt zodat je mee kunt doen" opgesteld. In dit hoofdstuk wordt dit beleidsplan geanalyseerd. Dit is aangevuld met informatie die is ontvangen van de beleidsregisseur van de gemeente Hilversum. We gaan in op de visie van de gemeente en de doelen die zij zichzelf stelt ten aanzien van de minimadoelgroep. Daarnaast worden de inkomensondersteunende regelingen beschreven.

2.1. Kadernota Sociaal Domein

In de Kadernota Sociaal Domein uit 2017 heeft de gemeente haar visie geformuleerd voor het brede sociaal domein. De gemeente is het vangnet en biedt zorgzaamheid. Inwoners die (door een fysieke, verstandelijke of geestelijke beperking) niet in staat zijn in hun eigen inkomen te kunnen voorzien of inwoners die in een onveilige situatie verkeren, kunnen rekenen op het vangnet van de gemeente. Zorgzaamheid staat voorop.

De missie voor het sociale domein is: '*De gemeente Hilversum heeft als doel om elke inwoner van Hilversum in staat te stellen om mee te doen en naar vermogen bij te dragen aan de samenleving. Elke inwoner van Hilversum hoort erbij en doet er toe.*' De vier bijbehorende speerpunten zijn als volgt: (1) het creëren van gelijke ontwikkelkansen, (2) het stimuleren om meer voor elkaar te betekenen, (3) de kansen op werk te verbeteren en (4) een goed vangnet bieden (minimaregelingen en schuldhulpverlening).

Het kader wordt aangevuld met negen kernwaarden voor de gemeente Hilversum:

1. **De eigen kracht centraal**: de gemeente helpt de inwoner, waar mogelijk, zelfstandig problemen op te lossen.
2. **Voorkomen beter dan genezen**: de gemeente investeert in preventie, eerder ingrijpen zou voorkomen dat problemen escaleren.
3. **De vraag is het vertrekpunt**: De vraag van de inwoner is het uitgangspunt voor de gemeente bij het geven van informatie, advies en het bieden van ondersteuning.
4. **Samenhang**: het principe één huishouden, één plan, één regisseur geldt.
5. **Maatwerk**: de ondersteuning is passend bij de vraag. De gemeente werkt met het concept 'positieve gezondheid' van Machteld Huber.
6. **De gemeente is het vangnet**: zorgzaamheid staat centraal.
7. **Sturen op resultaten en kosten**: hierdoor kan de gemeente kwaliteit waarborgen en inzicht verkrijgen in de vraag van inwoners om vervolgens in te spelen op maatschappelijke ontwikkelingen.
8. **Samenwerking**: de gemeente werkt in het sociaal domein samen met veel verschillende partners en andere regiogemeenten.
9. **Wederkerigheid**: de gemeente neemt verantwoordelijkheid voor ondersteuning, de inwoner doet wat binnen zijn/haar mogelijkheden ligt.

Het minimabeleid vormt een onderdeel van het sociaal domein en wordt in de volgende paragrafen verder beschreven.

2.2. Minimabeleid gemeente Hilversum 2020 - 2024

Het minimabeleid heeft een directe relatie met verschillende beleidsterreinen; zoals de Participatiewet, Jeugdwet, Wet maatschappelijke ondersteuning en de schuldhulpverlening. Inwoners met een laag inkomen hebben vaak problemen op meerdere leefgebieden. Daarom wil de gemeente Hilversum werken middels een integrale aanpak.

De gemeente vindt dat al haar inwoners er bij horen en er toe doen. Om deze redenen moet iedereen ook mee kunnen doen. Betaald werk is de meest duurzame en stabiele optie, maar dit is niet voor iedereen eenvoudig of haalbaar. De gemeente ondersteunt inwoners bij de kans op werk of participatie. Hiervoor baseert de gemeente Hilversum het minimabeleid op drie pijlers: meedoen, vangnet en gezondheid. De bedoeling is om mensen die in staat zijn om mee te doen

in de samenleving, ook mee te laten doen. Inwoners kunnen dan begeleid worden naar een baan door middel van cursussen of een opleiding. Als er geconstateerd wordt dat er belemmeringen zijn om mee te kunnen doen in de samenleving, dan is er vanuit de gemeente een vangnet. Als door chronische ziekte iemand niet in staat is om mee te doen, dan zal de focus altijd liggen op de gezondheid van de persoon. De gemeente heeft zichzelf als missie in het beleidsplan gesteld dat iedereen er toe doet. Het is een inclusieve samenleving; “je hoort er bij en je doet er toe, dus moet je mee kunnen doen”.

Besluitvormingsproces

Bij de beleidsvorming van het minimabeleid zijn verschillende partijen betrokken. Het college en de Raad worden in een vroeg stadium betrokken bij het te ontwikkelen beleid. Dit wordt gedaan door input te leveren voor kaders en richting van het nieuwe beleid. Het onderwerp armoede staat bij hen beide hoog op de agenda. Verder wordt de doelgroep vertegenwoordigd door de cliëntenraad en de Adviesraad Sociaal Domein en gevraagd om input voor het nieuwe beleid. Daarnaast zijn ook interne partijen betrokken, waaronder het uitvoerende team en een communicatieadviseur.

2.2.1. Visie

De gemeente streeft er naar dat geen inwoner als gevolg van armoede beperkt wordt in zijn sociale leven. De gemeente wil dit bewerkstelligen door zoveel mogelijk krachten te bundelen. Hier spelen de maatschappelijke partners en vrijwilligers ook een belangrijke rol. De maatschappelijke organisaties en vrijwilligers nemen hun verantwoordelijkheid en bieden hulp en ondersteuning aan inwoners die een minimuminkomen hebben. Als een inwoner onvoldoende in staat is om (voldoende) inkomen te genereren uit werk, biedt de gemeente ondersteuning om de financiële nood te verlichten met als doel dat inwoners kunnen participeren in de samenleving.

De doelgroep voor het minimabeleid omvat veel verschillende groepen mensen. De gemeente wil deze inwoners vanuit het minimabeleid begeleiden naar een duurzame oplossing en ziet dit als een reis van de inwoner. Het beleid van de gemeente Hilversum is gestoeld op drie groepen inwoners.

- Groep 1: Mensen die aan het werk zijn of op korte termijn gaan werken. De focus is om deze inwoners binnen zes maanden actief op de arbeidsmarkt te krijgen.
- Groep 2: Inwoners die op het moment niet werken, maar binnen twee jaar wel werken. Middels een vrijwilligerswerktraject worden inwoners geactiveerd om te participeren in de maatschappij. Daarnaast wordt er geïnvesteerd in opleiding.
- Groep 3: Inwoners waarbij er geen zicht is op betaalde arbeid. De inkomensondersteuning van de gemeente is gericht op de pijlers vangnet en gezondheid. De inwoners worden geactiveerd om mee te doen aan de maatschappij. Vrijwilligersorganisaties, werkgevers, wijkorganisaties kunnen hierbij helpen.

Deze drie verschillende groepen vereisen een aparte aanpak. De gemeente ziet betaald werk en actief worden als een vereiste voor een duurzaam zelfstandig leven. Door het minimabeleid hierop aan te passen, biedt dit mogelijkheden voor de inwoner om uit hun situatie te komen. Echter wordt gesteld dat voor de ‘werkende armen’ de steun van de gemeente vereist is, omdat hun werk en/of hun gewerkte uren onvoldoende lonen. De gemeente vindt dat werken moet lonen en beschouwt het als onacceptabel als dit in de praktijk anders uitwerkt. De groep ‘werkende armen’ neemt toe in omvang. Daarnaast ziet de gemeente bovendien dat de groep inwoners met een inkomen rond het wettelijk sociaal minimum toeneemt, evenals het aantal kinderen dat opgroeit in armoede.

De gemeente Hilversum wil met haar minimabeleid bijdragen aan een structurele en duurzame zelfstandigheid en onafhankelijkheid. Dit houdt in dat inwoners leren hoe ze moeten rondkomen met hun geld en, indien mogelijk, werk aanvaarden of meer gaan werken. Om deze visie uit te kunnen dragen en het doel te kunnen behalen, heeft de gemeente een aantal uitgangspunten.

2.2.2. Uitgangspunten

De gemeente Hilversum heeft een aantal uitgangspunten opgesteld om haar visie en doelstellingen te bereiken een inclusieve samenleving te worden, waarbij iedereen mee kan doen.

- **Anders werken; brede intake en integrale uitvoering**: als een inwoner voor ondersteuning bij de gemeente komt, dan volgt er een gesprek. Tijdens dit gesprek worden verschillende domeinen besproken, zoals financiële situatie, werk, gezondheid en sociale relaties. De hoogst haalbare positie van de inwoner voor werk wordt bepaald, maar ook om tot die situatie te komen. Grip op de financiële situatie geeft ook ruimte om de regie op andere levensdomeinen te pakken.
- **Kinderen gaan altijd voor**: Kinderen mogen in de gemeente Hilversum niet de dupe worden van de financiële situatie van hun ouders. De gemeente wil gezinnen daarom verstrekkingen doen in natura; bijvoorbeeld een fiets verstrekken in plaats van geld voor een fiets. Kinderen moeten in staat zijn om deel te kunnen nemen aan sportieve en/of culturele activiteiten. Hierbij wordt een nauwe samenwerking met de partners gezocht.
- **Kantelen en maatwerk bieden**: Als een inwoner een gesprek heeft voor eventuele ondersteuning, wordt er gekeken of hij voldoet aan de criteria zoals die gelden binnen het minimabeleid. Als hij niet binnen deze kaders valt, dan volgt er een gesprek om te kijken hoe de inwoner op een andere wijze ondersteund kan worden. Er wordt (meer) maatwerk geleverd. De gemeente richt zich op dat wat nodig is en werkt volgens het principe ‘zorgen dat’ in plaats van ‘zorgen voor’.
- **Minder regeltjes en minder regelingen**: de gemeente wil alleen regelingen aanbieden die duurzaam bijdragen aan zelfstandigheid en onafhankelijkheid. Daarnaast is door het leveren van maatwerk minder regelingen nodig om hetzelfde doel te dienen. De Hilversumpas zal hierbij een belangrijke rol spelen en de inwoner meer zelfstandig maken. Er zijn een drietal regelingen waarop de focus gelegd wordt in het beleid:
  - Voorkomen van de armoedeval;
  - Bevorderen van activering;
  - Verduurzaming van huishouden en verlaging van energie- en zorgkosten.
- **Focus op kans op werk c.q. activering**: de gemeente wil graag de focus op activering tot werken. Inwoners die een inkomen uit werk hebben, hebben in sommige gevallen ondersteuning vanuit de gemeente nodig; de zogenoemde ‘werkende armen’. In hun gevallen loont werk onvoldoende, iets dat voor de gemeente Hilversum onacceptabel is; werk moet lonen. Daarom moet het minimabeleid ook voor minima tot 130 procent van het wettelijk sociaal minimum toegankelijk zijn. Daarboven kan eventueel maatwerk worden geleverd[2].
- **Drie pijlers**: Als in een gesprek met de inwoner is vastgesteld wat haalbaar is op het gebied van activering en wat daarbij nodig is om dat doel te kunnen behalen, dan kan gerichte ondersteuning worden geboden. Deze ondersteuning zijn gericht op drie pijlers; meedoen, vangnet en gezondheid.
- **Wederkerig en niet vrijblijvend**: als er hulp geboden wordt vanuit de gemeente, dan verwacht de gemeente ook volledige inzet om tot activering te komen en zo tot een inkomensverbetering. De gemeente kan tijdelijk ontzorging bieden, maar duurzame verbetering wordt samen met de inwoner bereikt.
- **Samenwerking**: de gemeente Hilversum wil samen met de inwoner kijken naar een verbetering van de situatie. Daarnaast gaat de gemeente Hilversum graag samenwerkingsverbanden aan met maatschappelijke organisaties, scholen, sportverenigingen enzovoort.

2.3. Uitvoering van het beleid

De gemeente Hilversum wil dichter bij de inwoner staan en komen om het gesprek met de inwoners goed te kunnen voeren en zo de visie op de ondersteuning vanuit de gemeente tot uitvoer te brengen. Om dichterbij de inwoner te komen, is laagdrempeligheid en het bespreken van deze onderwerpen binnen sociale kringen van de inwoners van groot belang. Daarnaast wil

[2] De gemeente streeft ernaar dat inkomens worden geactiveerd om te werken. Bijlage 2 geeft een overzicht van de verhouding tussen het wettelijk sociaal minimum, de grens waar de inkomensondersteunende regelingen aan gerelateerd zijn, ten opzichte van het wettelijk minimumloon. Daaruit blijkt bijvoorbeeld dat werken voor paren (met kinderen) minder loont dan voor alleenstaanden.

de gemeente meer samenwerken met professionals. Daarvoor is de gemeente onder andere op zoek naar meer inzet vanuit de wijk, door vrijwilligers en ervaringsdeskundigen.

De gemeente heeft zich hiervoor vijf doelen gesteld:

- **Geschikte mensen**: er moet capaciteit en kwaliteit van mensen zijn om deze veranderingen tot uitvoer te brengen. De gemeente verwacht dat er aan de achterkant minder mensen nodig zullen zijn, onder andere door het gebruik van de Hilversumpas, en dat er daardoor genoeg capaciteit is om deze verandering aan de voorkant te doorstaan.
- **Meedoen voor iedereen mogelijk maken**: inwoners die nu of binnen zes maanden aan het werk kunnen, worden vanuit de gemeente gestimuleerd om te gaan werken. Waar nodig wordt er maatwerk geleverd. De samenwerking en samenhang tussen werk en inkomen wordt voor deze groep zichtbaar.
- **Samenwerking sociaal domein groep 3**: voor inwoners die op dit moment geen zichtbaar perspectief op werk hebben, wordt ingezet op activatie vanuit het minimabeleid. De gemeente zoekt samen met de maatschappelijke partners naar mogelijkheden om vrijwilligerswerk te doen bij bijvoorbeeld verenigingen, sportclubs en scholen. Het activeren van inwoners vanuit het minimabeleid wordt mogelijk door:
    - Minder regelingen en de regelingen die er zijn, zijn activerend;
    - Gesprek minimabeleid gaat over de mogelijkheden om actief in Hilversum te worden.
- **Samenhang preventie, poortbewaking, activering, schuldhulpverlening en minimabeleid mogelijk maken**: door deze verandering van beleid wordt er een implementatiemanager aangenomen. Dit omdat door de samenwerking tussen verschillende partijen er een overzicht moet zijn over alle partners. Dit zal zorgen voor meer overzicht in het minimabeleid.
- **Budget**: de herziening van het minimabeleid wordt geen bezuinigingsoperatie. Door aan de voorkant beter het gesprek aan te gaan, zal dat geld besparen wat deze verandering kan bekostigen. De gemeente ziet dit als een noodzakelijke investering om hun beleid toekomstbestendig te maken. De druk op de uitvoering wordt verminderd[3] door minder regelingen en minder regeltjes te maken. Ook wordt de uitvoer door de Hilversumpas deels bij de inwoners zelf neergelegd.

Deze doelen dragen bij aan een betere uitvoering van het beleid om zoveel mogelijk inwoners te helpen. De implementatiemanager zal zorgen voor meer overzicht in het minimabeleid, er zal activering van de inwoners plaatsvinden door samenwerkingen met partners en de druk op de uitvoering zal worden verminderd. Deze implementatiemanager is echter nog niet aangesteld.

2.3.1. Hilversumpas

Om de verschillende groepen minima te ondersteunen is in het coalitieakkoord onder andere afgesproken dat er ingezet wordt op een Hilversumpas. Hiermee geeft de gemeente de inwoners meer eigen verantwoordelijkheid en grip. Door op de pas een geldbedrag te storten kan de inwoner zelf keuzes maken waar het geld aan besteed wordt.

De Hilversumpas is bedoeld als kredietkaart voor sport en cultuur voor zowel kinderen als volwassenen. Voor kinderen is deze jaarlijkse bijdrage hoger, omdat de gemeente Hilversum als beleid heeft dat kinderen geenszins de dupe mogen worden van de financiële situatie van hun ouders. De pas moet maatschappelijke deelname stimuleren en het minimabeleid efficiënter en doelmatiger laten verlopen, aldus de gemeente. De pas fungeert daarnaast ook als kortingspas binnen de kunst en cultuursector, maar ook bij de aanbieders van sportartikelen. Verder kunnen huishoudens tot 130 procent Wsm met de Hilversumpas energiebesparende producten aanschaffen zoals radiatorfolie, spaarlampen en waterbesparende douchekoppen.

[3] Er zijn geen uitvoerende consulenten gesproken in het kader van deze tussentijdse beleidsevaluatie. Het is daarom onduidelijk of de uitvoerende consulenten inderdaad een verminderde werkdruk ervaren.

2.3.2. Ketenpartners

Ketenpartners spelen een belangrijke rol in de uitvoering van het minimabeleid. Ze zorgen ervoor dat inwoners geholpen worden. Ketenpartners kunnen de gemeente tevens informatie geven over de trends die te zien zijn in de doelgroep. Daarnaast vindt er ook onderlinge doorverwijzing plaats, aldus de gemeente. Hiervoor is een goede samenwerking met de gemeente vereist. De gemeente benoemt dit als een sterk punt, omdat de gemeente en ketenpartners van elkaar weten waar ze voor te benaderen zijn. Daarnaast worden partners uitgenodigd voor overleggen waar hun aanwezigheid van belang is of gevraagd over de informatievoorziening of informatieverstrekking.

Als verbeterpunt wordt door de gemeente genoemd dat de gemeente en ketenpartners elkaar eerder moeten betrekken bij belangrijke ontwikkelingen. Daarnaast is er nog een verbeterslag te maken in de Sociale Kaart, aangezien deze nu te versnipperd is en wie er verantwoordelijk is voor het onderhoud van de kaart.

Hoe de ketenpartners tegen de samenwerking met de gemeente aankijken is niet meegenomen in dit onderzoek.

2.4. Sturing en verantwoording

Om de gestelde doelen van de gemeente Hilversum te behalen, is sturing en verantwoording noodzakelijk. Eenmaal per jaar wordt de doelmatigheid en effectiviteit van het minimabeleid geëvalueerd. Hierbij wordt duidelijk hoeveel mensen uit verschillende doelgroepen zich hebben gemeld, welke regelingen zijn verstrekt en wat dit voor effect op de financiën heeft ten opzichte van voorgaande jaren. Hierbij staat de vraag centraal of de financiële ondersteuning per huishouden is toegenomen, gelijk gebleven of afgenomen en wat hiervan de oorzaken zijn.

Daarnaast vindt sturing plaats op doorlooptijd, caseload en tijdigheid. Doorlooptijd en caseload is interne sturing waar de teammanager verantwoordelijk voor is. Tijdigheid is een indicator in het raadsdashboard, waarbij wordt gestreefd naar het doel om 95 procent van de aanvragen af te handelen binnen de wettelijke termijn van 8 weken.

Budget is een indicator in het raadsdashboard, waarbij het streven is binnen het budget te blijven. Daarnaast vindt de verdieping van de budgetten plaats middels een maandelijks overleg tussen business control, de kwaliteitsadviseur en de teammanager.

Verder wordt er door de gemeente Hilversum niet gemonitord op prestaties en doelstellingen van ketenpartners.

2.5. Financiering

De gemeente Hilversum verwacht voor de herziening van het minimabeleid geen bezuinigingen door te hoeven voeren. Dit kan bewerkstelligd worden door de inzet en aandacht meer naar de voorkant van het uitvoeringsproces te brengen. Dit vraagt dan ook om een verandering in werken en systemen, maar dit ziet de gemeente als noodzakelijk om de uitvoering moderner, efficiënter, doelmatiger en effectiever te maken. Tegelijkertijd wordt de druk op de uitvoering verminderd door minder regelingen, minder regelgeving en door de uitvoering meer bij de inwoners zelf te leggen door het gebruik van de Hilversumpas.

3. Bevindingen

In dit hoofdstuk worden de bevindingen omtrent het minimabeleid van de gemeente Hilversum besproken, waaruit enkele aanbevelingen uit voortvloeien voor het vervolg van de huidige beleidsperiode. Tot slot wordt een antwoord op de onderzoeksvragen geformuleerd.

3.1. Minimabeleid

De gemeente Hilversum heeft als missie voor het minimabeleid gesteld om een inclusieve samenleving te zijn: “Je hoort er bij en je doet er toe, dus moet je mee kunnen doen”. De gemeente biedt regelingen aan die verschillende doelgroepen ondersteunen. In de inkomens effectrapportage van 2022 is geconcludeerd dat de inkomensondersteunende regelingen voor alle huishoudtypen een groot verschil maken. Dit komt overeen met de missie van de gemeente om iedereen mee te laten doen. De aanbevelingen worden gedaan aan de hand van de beleidsuitgangspunten[4], zoals in hoofdstuk 2 toegelicht.

Uitgangspunt 1: Andere manier van werken – brede intake en integrale uitvoering

In de andere (nieuwe) manier van werken gaan medewerkers het gesprek aan met inwoners om een brede intake en integrale dienstverlening te faciliteren. Hierbij worden verschillende levensdomeinen meegewogen. Vanuit de inkomens- effectrapportage is aanbevolen om inwoners te stimuleren tot werkaanvaarding omdat (vrijwilligers)werk een positieve invloed heeft op meerdere levensdomeinen; niet alleen op het financiële vlak maar ook op de lichamelijke gezondheid het sociale netwerk van inwoners.

Aanbeveling

Stimuleer werkaanvaarding onder minimahuishoudens, met het oog op de positieve neveneffecten van (vrijwilligers)werk. Een uitstroompremie in de vorm van een eenmalige bijdrage kan een suggestie zijn, of bijvoorbeeld dat huishoudens nog een jaar gebruik mogen maken van minimaregelingen na werkaanvaarding.

Een brede intake en integrale dienstverlening is gebaat bij een gefundeerd samenwerkingsverband met ketenpartners. In voorliggend onderzoek zijn de ervaringen van maatschappelijke organisaties die zich inzetten voor minimahuishoudens (oftewel: ketenpartners) niet meegenomen. Het is van belang om ook met deze partijen te evalueren hoe zij de wederzijdse samenwerking ervaren en of zij de gemeente en andere ketenpartners weten te vinden, om zo gezamenlijk een sterk doorverwijzingsnetwerk op te bouwen. De inventarisatie van ervaringen en de opbouw van een duurzame samenwerkingsrelatie kan bijvoorbeeld opgebouwd worden door het faciliteren van periodieke netwerkbijeenkomsten.

Aanbeveling

Investeer in de samenwerking met maatschappelijke organisaties die zich inzetten voor minimahuishoudens en onderzoek hun ervaringen en behoeften in de samenwerking met de gemeente en andere ketenpartners. Bijvoorbeeld door periodieke netwerkbijeenkomsten te organiseren.

De inzet op een brede intake en integrale dienstverlening zorgt ervoor dan meerdere levensdomeinen worden meegenomen in de ondersteuning van een inwoner. Het biedt tevens kansen om door te verwijzen naar andere inkomensondersteunende regelingen of ketenpartners, zoals hierboven benoemd. Toch blijft het bereik van verschillende regelingen achter bij het

[4] In deze conclusie komen niet alle uitgangspunten vanuit het minimabeleid aan bod. Er is een keuze gemaakt voor de uitgangspunten die in de evaluatie en voorgaande onderzoeken als meest relevant naar voren komen.

landelijke gemiddelde. Dit geldt onder andere voor de activeringsregeling[5], de collectieve zorgverzekering, de bijzondere bijstand en het Jeugdfonds Sport & Cultuur. Het is aan te bevelen om, in relatie tot deze resultaten, in te (blijven) zetten op laagdrempelige informatievoorziening. Hierbij zou de focus moeten liggen op inwoners die beperkt taalvaardig zijn en mogelijk tevens over beperkte digitale vaardigheden beschikken. Hanteer daarom waar mogelijk toegankelijke bewoordingen op B1-niveau; de term 'Activeringsregeling' speelt bijvoorbeeld niet zo sterk tot de verbeelding als een 'Meedoenregeling' of een 'Doe mee-regeling'.

Aanbeveling
Communiceer eenvoudig, toegankelijk, effectief en op B1-niveau.

Uitgangspunt 2: Kinderen gaan altijd voor

Kinderen hebben een belangrijke positie in het minimabeleid van de gemeente Hilversum. Vanuit dat perspectief worden twee regelingen voor kinderen aangeboden; het Kindpakket en het Jeugdfonds Sport & Cultuur. Het bereik van het Kindpakket ligt hoger dan gemiddeld (59 procent, gemiddeld 45 tot 50 procent), maar het bereik van Jeugdfonds Sport & Cultuur ligt beduidend lager dan gemiddeld (12 procent, gemiddeld 20 tot 25 procent).

Sociale participatie is belangrijk voor kinderen om nu mee te kunnen doen en kansen te krijgen voor hun persoonlijke ontwikkeling. Het Jeugdfonds Sport & Cultuur biedt kansen voor de sportieve en culturele participatie van kinderen en jongeren. Het is daarom aan te bevelen om de mogelijkheden om het bereik van het Jeugdfonds te verhogen, aan te wenden. Bijvoorbeeld door in te zetten op de informatievoorziening onder huishoudens met kinderen. Eventueel kan hierbij gekeken worden naar de kenmerken van minimahuishoudens met kinderen; zo blijken in verhouding veel minimakinderen in de wijken Oost en Noordoost te wonen waardoor de informatievoorziening gericht kan plaatsvinden.

Aanbeveling
Zet in op het verhogen van het bereik van het Jeugdfonds Sport & Cultuur, bijvoorbeeld door te investeren in de informatievoorziening.

Om huishoudens met kinderen bestaanszekerheid te bieden is het van belang om te realiseren dat er onderscheid bestaat tussen alleenstaande ouders en ouderparen. In bijlage 2 is uiteengezet dat het verschil tussen wettelijk sociaal minimum – de inkomensgrens waar de inkomensondersteunende regelingen aan gerelateerd zijn – en het wettelijk minimumloon groter is voor alleenstaande ouders dan voor ouderparen. Dit is te verklaren door het feit dat het wettelijk sociaal minimum wordt afgestemd om het huishoudtype. Oftewel, (echt)paren ontvangen een hogere bijstandsuitkering dan alleenstaande ouders. Op het moment dat een alleenstaande ouder werk aanvaardt, krijgt hij te maken met een aanzienlijke inkomensgroei tot 162 procent van de bijstandsnorm[6] terwijl paren te maken krijgen met een inkomensgroei van 113 procent ten opzichte van de bijstandsnorm. Ouderparen hebben in die zin minder profijt van werkaanvaarding dan alleenstaande ouders. Juist voor deze groep is ondersteuning in de vorm van kindregelingen noodzakelijk.

In de gemeente Hilversum worden twee kindregelingen aangeboden: het Jeugdfonds Sport & Cultuur en het Kindpakket in samenwerking met Stichting Leergeld. Het Kindpakket heeft een hoger bereik (557 huishoudens 59 procent) dan Jeugdfonds Sport & Cultuur (208 huishoudens,

[5] Per januari 2023 kunnen inwoners ook hun mobiel- en internetgebruik vergoeden vanuit de Activeringsregeling. Bovendien is de vergoeding verhoogd. Mogelijk komt dit het gebruik en bereik van de regeling ten goede.
[6] Dit percentage valt in de praktijk anders uit omdat men ook minder toeslagen vanuit het Rijk en minder gemeentelijke regelingen ontvangt. Het daadwerkelijke besteedbare inkomen ontwikkelt zich minder sterk.

12 procent)[7]. Inhoudelijk bestaat er overlap tussen de vergoedingen van beide kindregelingen; beide regelingen bieden bijvoorbeeld ondersteuning in de kosten van *devices*. De overlap blijkt ook in het gebruik zichtbaar; 126 huishoudens maken gebruik van beide regelingen.

Aanbeveling
Onderzoek de overlap tussen regelingen voor kinderen om dubbelingen te voorkomen en kinderen waar mogelijk op verschillende levensdomeinen te ondersteunen.

Uitgangspunt 3 & 4: Kantelen en maatwerk bieden en verstrekkingen in natura uitgeven

De gemeente wil haar inwoners stimuleren in hun kracht om zelf uit armoede te komen. Vanuit dat perspectief streeft de gemeente na om de inwoner zelfstandiger te maken door regelingen aan te bieden die gericht zijn op onafhankelijkheid en verstrekkingen in natura aan te bieden. Hiervoor is onder andere de Hilversumpas in het leven geroepen. De inwoner ontvangt geen geld op de rekening, maar op de pas wordt een bedrag gestort dat de inwoner naar eigen inzicht kan besteden (aan de daarvoor bestemde doeleinden). Hierbij wordt uitgegaan dat de inwoner weet van het bestaan van de regelingen, waarbij leesvaardigheden en digitale vaardigheden vereist zijn, of het durven bespreken van problemen met naasten of gemeente.

De gemeente Hilversum kent 4.340 minimahuishoudens, waarvan 65 procent een uitkering vanuit de Participatiewet ontvangt. De gemeente wil door een implementatiemanager aan te stellen deze punten aanpakken en zo het aandeel huishoudens dat een uitkering ontvangt omlaag brengen. Deze manager is tot op heden nog niet aangesteld; een aanbeveling is om deze beleidsdoelstelling in het vervolg van de huidige beleidsperiode alsnog aan te stellen.

De inkomensgrenzen zijn voor alle huishoudtypen gelijk. In de praktijk blijkt echter dat (echt)paren in verhouding een minder sterke stijging van hun totale inkomen ervaren wanneer zij een loonstijging krijgen, dan alleenstaanden of alleenstaande ouders (zie ook bijlage 2). De gemeente vindt dat werken moet lonen. In het kader van maatwerk bieden is het aan te bevelen om de behoeften van (echt)paren in beeld te brengen en houden. Dit geldt tevens voor andere doelgroepen die in een financieel kwetsbare positie terecht kunnen komen door hoge kosten, zoals huishoudens met een hoge zorgvraag of langdurige minima.

In het voorliggende onderzoek (en voorgaande onderzoeken) is geen behoeftepeiling onder de minimadoelgroep gedaan, waardoor hun ervaringen niet in beeld komen.

Aanbeveling
Blijf de behoeften van huishoudens in een financieel kwetsbare positie voor ogen houden, bijvoorbeeld (echt)paren, inwoners met een hoge zorgvraag en langdurige minima.

Daarnaast vormen AOW-gerechtigde huishoudens soms ook een kwetsbare groep omdat zij soms aanspraak mogen maken op inkomensondersteunende regelingen maar niet altijd op de hoogte zijn van de mogelijkheden. Het is daarom van belang om de informatievoorziening, in het kader van maatwerk, ook op deze doelgroep toe te spitsen. Bijvoorbeeld middels reclamespotjes op de regionale televisiezenders of specifiek foldermateriaal.

Aanbeveling
Sluit in de informatievoorziening aan op AOW-gerechtigden. Bijvoorbeeld middels de regionale televisiezenders of specifiek foldermateriaal.

[7] Deze informatie is ontleend aan het Minima Dashboard van de gemeente Hilversum met 1 juli 2021 als peildatum.

Een recente ontwikkeling (januari 2023) is dat de inkomensgrens van de minimaregelingen is opgehoogd tot 130 procent Wsm. Dit past bij de doelstelling om de participatie van inwoners te bevorderen. Tegelijkertijd stimuleert het mogelijk minder goed om te gaan werken. De ophoging van de inkomensgrenzen komt daarmee met name ten goede aan inwoners die langdurig van een minimuminkomen moeten rondkomen. Bij langdurige minima speelt dikwijls ook multiproblematiek. Vanuit dat perspectief is het aan te bevelen in samenwerking met deze doelgroep te streven naar betrokken blijven bij de samenleving; ook als inwoners geen perspectief hebben op werk. Bijvoorbeeld door activiteiten in buurthuizen of middels vrijwilligerswerk.

Aanbeveling
Zet voor langdurige minima in op betrokkenheid bij de samenleving als werkaanvaarding geen realistisch perspectief is. Bijvoorbeeld middels activiteiten in buurthuizen of vrijwilligerswerk.

Naast de bestaande doelgroepen heeft het verstrekken van de energietoeslag een nieuwe doelgroep aan het licht gebracht. Het betreft veelal inwoners met een lager inkomen die in sommige gevallen (nog) wel over vermogen beschikken en daarom niet in aanmerking komen voor andere inkomensondersteunende regelingen. Juist voor deze doelgroep is maatwerk belangrijk; bijvoorbeeld door te onderzoeken of zij niet ook voor andere regelingen in aanmerking komen of samen te kijken naar andere mogelijkheden om te voorkomen dat ze (langdurig) van een minimuminkomen moeten rondkomen. Het opnieuw verstrekken van de energietoeslag in 2023 geeft mogelijkheden voor een nieuw contactmoment.

Aanbeveling
Benut het verstrekken van de energietoeslag als een kans om maatwerk te bieden aan inwoners die net boven het wettelijk sociaal minimum zitten of (nog) teveel vermogen hebben. Het is een potentiële doelgroep die extra ondersteuning en preventie kan gebruiken.

3.2. Antwoord op de onderzoeksvragen

De gemeente Hilversum heeft als centrale *onderzoeksvraag geformuleerd:*
“Is de financiële ondersteuning per huishouden dat gebruik maakt van de minimaregelingen toegenomen, gelijk gebleven of afgenomen ten opzichte van voorgaande jaren en welke oorzaken liggen hieraan ten grondslag?”.

Deze centrale onderzoeksvraag wordt ondersteund door verschillende deelvragen, die hieronder worden beantwoord.

Hoeveel inwoners uit de verschillende doelgroepen hebben zich gemeld voor een tegemoetkoming in 2020 en 2021 en hoe groot was het bereik ten opzichte van de totale doelgroep? En op welke regelingen is een beroep gedaan in 2020 en 2021?

In het dashboard van 2022 is het gebruik van de kwijtschelding, bijzondere bijstand, individuele inkomenstoeslag, collectieve zorgverzekering, activeringsregeling, Kindpakket en Jeugdfonds Sport & Cultuur onderzocht over de periode 1 juli 2020 tot 1 juli 2021[8]. Het bereik is berekend door het gebruik van de regelingen af te zetten tegen de totale doelgroep. Dit is inclusief de minima die de gemeente Hilversum niet in beeld heeft. In onderstaande tabel (tabel 3.2.1.) is te zien dat de regeling voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen het hoogste bereik heeft (76 procent), gevolgd door de individuele inkomenstoeslag (59 procent) en de collectieve zorgverzekering (34 procent). De gemeente biedt daarnaast twee kindregelingen aan. Het valt op

[8] Tijdens deze terugkijkperiode van het dashboard speelde de coronacrisis een grote rol. Hierdoor werden de TONK en TOZO-regelingen aangeboden. De coronacrisis kan effect hebben gehad op de gebruikscijfers van verschillende regelingen, omdat bijvoorbeeld sporten een tijd niet was toegestaan. Deze cijfers kunnen daarom afwijken van de trend die eerdere jaren te zien was.

dat het Kindpakket een meerderheid van de doelgroep bereikt (59 procent), terwijl het Jeugdfonds Sport & Cultuur daarbij achterblijft met een bereik van 12 procent.

Tabel 3.2.1 Gebruik en bereik van minimaregelingen in de gemeente Hilversum

Regeling	Gebruik	Doelgroep	Bereik
Kwijtschelding	2.741 huishoudens	3.600 huishoudens	76 procent
Bijzondere bijstand	1.198 huishoudens	4.100 huishoudens	29 procent
Individuele inkomenstoeslag	1.437 huishoudens	2.425 huishoudens	59 procent
Collectieve zorgverzekering	1.750 huishoudens	5.200 huishoudens	34 procent
Activeringsregeling	1.158 huishoudens	5.200 huishoudens	22 procent
Kindpakket	557 huishoudens	950 huishoudens	59 procent
Jeugdfonds Sport & Cultuur	208 kinderen	1.680 kinderen	12 procent

Wat zijn de financiële gevolgen voor de begroting ten opzichte van 2018 en 2019?

De inkomens effectrapportage van 2022 heeft een vergelijking gemaakt met 2018. Hierbij valt op dat huishoudens in 2022 net als in 2018 afhankelijk waren van gemeentelijke regelingen om voldoende vrij besteedbaar budget te hebben. Echter was het in 2022 zo dat alle huishoudens, uitgezonderd een paar met kinderen, genoeg budget had voor vrije bestedingen. Deze verruiming van het vrij te besteden budget ten opzichte van 2018 had te maken met de verruiming van de inkomensgrenzen en de energietoeslag.

AOW-gerechtigde huishoudens zijn er op achteruit gegaan ten opzichte van 2018, met name (echt)paren. Dit heeft deels te maken met de stijging van de vaste lasten. Daarnaast houdt dit verband met een snellere daling in de landelijke toeslagen in 2022 ten opzichte van 2018. De gezamenlijke ontwikkelingen zorgen voor een lager vrij besteedbaar budget dan in 2018.

Is de financiële ondersteuning per huishouden dat gebruik maakt van de minimaregelingen toegenomen, gelijk gebleven of afgenomen en welke oorzaken liggen daar aan ten grondslag?

In Tabel 3.2.2 is het bereik van de minimaregelingen in de jaren 2015, 2017 en 2020/2021 weergegeven. Bij de meeste regelingen is een afname in het bereik te zien. Hiervoor zijn twee verklaringen mogelijk:

- Vanaf 2020 is het gebruik van de inkomensondersteunende regelingen afgezet tegen de totale (geschatte) doelgroep, in plaats van tegen de doelgroep die met de minimaregelingen in beeld is. Dit geeft een realistischer beeld van het bereik, maar de totale bereikscijfers vallen daardoor lager uit.
- In de terugkijkperiode van de voorgaande meting (2020/2021) speelden de Covid19-omstandigheden een grote rol binnen het maatschappelijke, openbare leven. Met name sportieve, sociale en culturele activiteiten konden geen doorgang vinden. In onderstaande tabel valt op dat met name het bereik van de participatieregelingen (activeringsregeling en kindpakket) een verminderd bereik tonen. Naar waarschijnlijkheid zal het bereik van deze regelingen toenemen in de komende periode.

Tabel 3.2.2 Bereik minimaregelingen gemeente Hilversum 2015 - 2021

Regeling	Bereik 2015	Bereik 2017	Bereik 2020/2021
Kwijtschelding	76 procent	79 procent	76 procent
Bijzondere bijstand	1.238 aanvragen toegewezen	1.308 aanvragen toegewezen	1.198 aanvragen toegewezen
Individuele inkomenstoeslag	37 procent	65 procent	59 procent
Collectieve zorgverzekering	38 procent	36 procent	34 procent
Activeringsregeling	35 procent	38 procent	22 procent
Kindpakket	N.v.t.	65 procent	59 procent
Jeugdfonds Sport & Cultuur	N.v.t.	N.v.t.	12 procent

Bijlage 1. Overzicht minimaregelingen

De gemeente Hilversum biedt verschillende minimaregelingen aan. Hieronder staan de huidige regelingen beschreven, zoals deze zijn weergegeven in het beleidsplan 2020 - 2024.

Kindpakket

Het doel van het Kindpakket is kinderen uit minimahuishoudens tot 130 procent van de bijstandsnorm te laten meedoen. De regeling bestaat uit een tegoed op de Hilversumpas om te besteden aan sport en culturele activiteiten voor kinderen van 0 tot en met 17 jaar. Het budget voor kinderen van 0 tot en met 3 jaar is € 150 per jaar en voor kinderen van 4 tot en met 11 jaar is dit € 275 per jaar om naast sport en cultuur ook aan schoolactiviteiten te besteden. Het budget voor kinderen van 12 tot en met 17 jaar is € 575 per jaar om naast sport, cultuur en schoolactiviteiten ook te besteden aan een computer, laptop of tablet voor kinderen die beginnen in het eerste jaar van het voortgezet onderwijs. Verder kunnen kinderen vanaf 4 jaar één keer in de 4 jaar een fiets aanschaffen in samenwerking met Stichting Leergeld.

Activeringsregeling

Het doel van de activeringsregeling is om inwoners uit minimahuishoudens tot 130 procent van de bijstandsnorm te stimuleren actiever te worden op gebied van sport, cultuur of maatschappelijke participatie. Hiervoor is er een bedrag van € 140 per jaar op de Hilversumpas gezet.

Verduurzaming huis

Het doel van de regeling verduurzaming huishouden is om het huishouden tot 130 procent van de bijstandsnorm te verduurzamen door middel van energiebesparende producten. Dit wordt gedaan met behulp van de Hilversumpas. De hoogte van de vergoeding is gebaseerd op de Nibudnorm. Daarnaast wordt er waar nodig advies door een energiecoach geboden over tochtstrips, spaarlampen, radiatorfolie en energiebesparende douchekoppen en waterkranen.

Individuele inkomenstoeslag

Het doel van de individuele inkomenstoeslag is het vervangen van de huisinrichting van minima tot 110 procent van de bijstandsnorm die langdurig (>3 jaar) een laag inkomen hebben.

Studietoeslag

De studietoeslag ondersteunt inwoners die door hun beperking geen bijbaan kunnen hebben. Het gaat hierbij om een bedrag van € 256 per maand, zolang men recht heeft op studiefinanciering.

Regeling chronisch zieken en gehandicapten

Het doel van de regeling voor chronisch zieken en gehandicapten om deze doelgroep tot 130 procent van de bijstandsnorm te compenseren voor meerkosten als gevolg van hun aandoening die buiten hun zorgverzekering vallen. Het vastgestelde bedrag hiervoor is jaarlijks € 500.

Collectieve zorgverzekering

Als collectieve zorgverzekering voor minima worden in de gemeente Hilversum twee pakketten aangeboden: het DSW Standaard pakket het DSW Top pakket. Hiervan kunnen minimahuishoudens tot 130 procent van de bijstandsnorm gebruik van maken.

Overige regelingen

Andere regelingen die de gemeente Hilversum aanbiedt zijn onder andere de inrichtingskrediet voor statushouders, rechtskundige hulp en proceskosten voor minima tot 110 procent van de bijstandsnorm. Daarnaast biedt de gemeente ook een reiskostenvergoeding voor schoolgaande kinderen.

Bijlage 2. Wsm tegenover Wettelijk minimumloon

De gemeente Hilversum baseert het minimabeleid op inkomensgrenzen die gerelateerd zijn aan het wettelijk sociaal minimum (Wsm), zoals de meeste gemeenten. De gemeente is geïnteresseerd in de invloed van loon uit arbeid op de financiële positie van huishoudens. Om extra inzicht te geven wordt het wettelijk sociaal minimum ook afgezet tegen het wettelijk minimumloon (WML).

Bijstandsnorm

Het Wettelijk sociaal minimum is de actuele bijstandsnorm voor het betreffende huishoudtype. Dit is het bedrag dat iemand nodig heeft om van te leven. De hoogte van dit bedrag hangt af van leeftijd en de leefsituatie. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid stelt het bedrag van de bijstandsnormen jaarlijks vast. Voor AOW-huishoudens is de netto AOW-uitkering het normbedrag voor het Wettelijke sociale minimum.

Wettelijk minimumloon

Het wettelijk minimumloon is het loon dat werkgevers minimaal moeten betalen aan zijn werknemers. De hoogte van het minimumloon wordt ieder halfjaar aangepast. Het wettelijk minimumloon geldt voor alle medewerkers van 21 jaar en ouder en houdt, in tegenstelling tot de bijstandsnorm, geen rekening met de leefsituatie. Voor werknemers die jonger zijn is er het minimum jeugdloon. Dit is een percentage van het minimumloon.

Het wettelijk minimumloon is per januari 2023 met 10,15 procent gestegen ten opzichte van vorige jaren. Het inkomen bij een volledig dienstverband is gestegen van € 1.756 tot € 1.934 per maand.

Financieel effect

De inkomensondersteunende regelingen van de gemeente Hilversum zijn gerelateerd aan het wettelijk sociaal minimum. De aanname is dat (in ieder geval één iemand) van het huishouden vanaf een inkomensniveau van 110 procent Wsm gaat werken. Dit komt neer op een inkomen van € 1.315 per maand. Voor het inzicht staat daar in tabel B2.1 het wettelijk minimumloon tegenover als iemand fulltime werkt. In tabel B2.2 wordt dit verhoudingsgewijs tegen elkaar afgezet: een minimuminkomen (100 procent WML) staat voor een alleenstaande gelijk aan 162 procent van de bijstandsnorm. De verhouding voor een paar ligt anders; het wettelijk minimumloon staat dan gelijk aan 113 procent van de bijstandsnorm.

Gemeentelijke regelingen vallen op dezelfde inkomensniveaus weg tussen de verschillende huishoudtypen, terwijl hier zichtbaar wordt dat paren bij fulltime werken (door één van de twee individuen) al snel het recht op regelingen verliezen waarbij alleenstaande (ouders) die fulltime werken daar verhoudingsgewijs pas veel later mee te maken krijgen. Het minimumloon houdt geen rekening met huishoudtype, terwijl het wettelijk sociaal minimum dat wel doet. Dit betekent dat werkaanvaarding voor een paar andere gevolgen heeft dan voor een alleenstaande (ouder).

Tabel B2.1. Maandelijkse bedragen bijstandsnorm en WML naar huishoudtype

Inkomen	Alleenstaande (ouder) 21 jaar tot AOW	(Echt)paar 21 jaar tot AOW	Alleenstaand AOW
100% bijstand incl. VT	€ 1.196 netto	€ 1.708 netto	€ 1.331 netto
120% bijstand incl. VT	€ 1.435 netto	€ 2.050 netto	€ 1.597 netto
100% WML incl. VT	€ 1.934 netto	€ 1.934 netto	€ 1.934 netto
120% WML incl. VT	€ 2.321 netto	€ 2.321 netto	€ 2.321 netto

Tabel B4.2 Van percentage WML naar percentage van de bijstandsnorm, netto

Inkomen	Alleenstaande (ouder) 21 jaar tot AOW	(echt)Paar 21 jaar tot AOW	Alleenstaand AOW
100% WML incl. VT (€1.934)	162% bijstandsnorm	113% bijstandsnorm	145% bijstandsnorm

M22/57

Motie vreemd: Verkenning Noodhulpbureau in Hilversum

De raad van de gemeente Hilversum in vergadering bijeen op 13 juli 2022,

constaterende dat:

- volgens het Sociaal Plein Raadsdashboard 2021 de gemeentelijke minimaregelingen 47% van het aantal huishoudens (5700) met een inkomen tot 130% van het wettelijke minimum loon bereiken;[1]
- volgens het Sociaal Plein Raadsdashboard 2021 niet iedereen na een melding kan beginnen met een schuldenregelingstraject (11%) en dat er dus mensen tussen wal en schip vallen;[2]
- dat er een wettelijke termijn van acht weken is voordat iemand na aanmelding voor schuldhulpverlening een beschikking heeft ontvangen;
- ook steeds meer mensen met een middeninkomen financiële problemen kunnen krijgen;[3]

overwegende dat:

- het van belang is een sluitend vangnet te creëren om te voorkomen dat er mensen in armoede, met schulden en/of urgente noden tussen wal en schip vallen;
- een noodhulpbureau van Stichting Urgente Noden ondersteuning kan bieden voor mensen die niet of niet tijdig een beroep kunnen doen op voorliggende voorzieningen, als het moet binnen 24 uur[4];
- een datadashboard Urgente Noden van de stichting de gemeente kan helpen inzicht te verkrijgen in de groep(en) mensen die in de problemen komen en in welke (concrete) noden zij hebben;
- een open en transparant draagvlakonderzoek inzicht geeft in werking en effectiviteit van bestaande fondsen in de gemeente;
- er aanbevelingen voor verschillende scenario's voor het organiseren van noodhulp voortkomen uit het draagvlakonderzoek;
- dit onderzoek noodzakelijk is om de komst van een noodhulpbureau mogelijk te maken,

spreekt als mening uit dat:

- de komst van een noodhulpbureau als organisatie met een zelfstandig bestuur, die specifiek gericht is op de inwoners van Hilversum met financiële acute problemen en samenwerkt met fondsen, donateurs, lokale hulp- en dienstverleners, wenselijk is;

verzoekt het college om:

- contact te leggen met de Stichting Urgente Noden Nederland om de mogelijkheden van een noodhulpbureau in Hilversum te verkennen;
- een onderzoek naar een noodhulpbureau in Hilversum te starten en de raad voor de behandeling van de begroting 2023 de uitkomsten hiervan te melden,

en gaat over tot de orde van de dag.

Sebastiaan Hexspoor GroenLinks	Ria de Jong Hart voor Hilversum	Gertjan Postma CDA	Bianca Verweij SP
Frederique Durlacher BVNL Hilversum	Vivienne Wesselink D66	Atie van Beek Democraten Hilversum	

[1] https://portal.ibabs.eu/Document/Download/9a252a39-ce59-4b86-aec2-3414da6833bc
[2] https://portal.ibabs.eu/Document/Download/9a252a39-ce59-4b86-aec2-3414da6833bc
[3] https://nos.nl/artikel/2428217-ook-middeninkomens-vrezen-rekeningen-niet-te-kunnen-betalen-horen-ze-bij-nibud
[4] https://www.sunnederland.nl/informatie-voor/#gemeenten

A19/54

Amendement "Minimabeleid, maatwerk moet leiden tot sobere en doelmatige regeling"

De Raad van de gemeente Hilversum, in vergadering bijeen op woensdag 26 juni 2019,

Gelezen het
"Beleidsplan minima - Doen wat nodig is zodat je mee kunt doen - aangepast na commissie".

Overwegende dat:
- het minimabeleid volledig anders wordt: van een set regelingen naar coaching en ondersteuning op maat;
- bij dit maatwerk minder kaders horen omdat de professional beoordeelt wat iemand nodig heeft (om aan het werk te raken);
- het genoemde voorbeeld in het beleidsplan (onder de nieuwe regeling een e-scooter verstrekken als dit iemand helpt om aan het werk te komen) voor het maatschappelijke draagvlak van de regeling net zo slecht is als het voorbeeld uit de oude regeling (budget opsparen kon leiden tot absurd hoge vergoedingen, tot en met alle soorten huisraad zoals LED tv's van € 2.000 indien voldoende budget!);
- de wethouder in de commissie heeft aangegeven dat zij verwacht dat het maatwerk tot minder kosten gaat leiden en dat het tegelijkertijd nog de vraag is hoe we dit beleid sober en doelmatig houden;
- dit nieuwe beleid nog omgezet moet worden in aangepaste regeling.

Spreekt uit:
- dat maatwerk niet tot willekeur en ruimere regelingen moet leiden: iedere Hilversummer die minder dan 130% van het wettelijke sociaal minimum genereert heeft in gelijke mate recht ondersteuning om weer financieel zelfredzaam te worden;
- dat de nieuwe regeling één keer per jaar moet worden geëvalueerd en dat er inzichtelijk gemaakt moet worden hoe de nieuwe regeling financieel uitpakt ten opzichte oude regeling.

Besluit:
Het beleidsplan vast te stellen "Doen wat nodig is zodat je mee kunt doen: minimabeleid Hilversum vanaf 2020' en daarbij een 8e punt aan paragraaf 3.3. toe te voegen dat luidt:
"8. Evaluatie en bijsturing
De doelmatigheid en effectiviteit van het minimabeleid wordt één keer per jaar geëvalueerd. Hierbij wordt inzichtelijk gemaakt voor de raad hoeveel mensen uit verschillende doelgroepen zich bij het sociaal plein hebben gemeld, wat voor regelingen er zijn verstrekt en wat hiervan de financiële gevolgen zijn ten opzichte van voorgaande jaren. Met als centrale vraagstelling: is de financiële ondersteuning per huishouden dat gebruik maakt van de minimaregelingen toegenomen/gelijkgebleven/ afgenomen ten opzichte van voorgaande jaren en welke oorzaken liggen hieraan ten grondslag?"

Tobias Westerneng VVD	Arie Poels GL	Jan Slingerland HvH	Gerben v Voorden CDA

Henk Blok
Hilversums Belang

A19/54		HvH	D66	VVD	GrL	CDA	CU	PvdA	SP	LH	HB
V	27	5	0	6	5	4	2	2	2	0	1
T	7	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0

aangenomen